लक्ष्य करिअर अकॅडमी

मो. 7887878001/7887878002

2024

संच क्र. C

Test No. : **20**

प्रश्नप्रत्रिका क्रमांक

BOOKLET NO. 202403

वेळ : 2 (दोन) तास

एकूण प्रश्न : 100

एकूण गुण : 200

राज्यसेवा (MPSC) पूर्व सराव

GS Paper - 1

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 100 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा क्रमांक ह्या चौकोनात न विसरता बॉलपेनने लिहावा.

परीक्षा - क्रमांक								
	केंद्राची संकेताक्षरे							शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नप्रत्रिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे न विसरता नमूद करावा.

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईनेचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(क) मराठी व इंग्रजी आकलनावरील प्रश्न अनुक्रमे फक्त मराठी व फक्त इंग्रजी भाषेत असतील.

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे. पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नूमद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही. एकापेक्षा जास्त उत्तरे नमूद केल्यास ते उत्तर चुकीचे धरले जाईल व त्या चुकीच्या उत्तराचे गुण वजा केले जातील.

(7) (अ) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत".**

(ब) "Decision Making & Problem Solving" वरील प्रश्नांच्या चुकीच्या उत्तरांसाठी गुण वजा केले जाणार नाहीत. **प्रस्तुत प्रश्न वगळून प्रश्नपत्रिकेतील उर्वरित प्रश्नांकरिता उमेदवारांनी सोडविलेल्या प्रत्येक चुकीच्या उत्तरासाठी एक चतुर्थांश गुण वजा करण्यात येतील.**

ताकीद (नमूना)

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणतयाही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिध्द करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम - ८२" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/ किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल. तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुध्दा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरुध्द उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK.

परीक्षार्थीचे स्व-आकलन

✦ राज्यसेवा (MPSC) पूर्व सराव परीक्षा ✦

अ.क्र.	विषयाचे नाव	एकूण प्रश्न	मी सोडवलेले प्रश्न	बरोबर	चुक	कोणत्या घटकावर चुकले	चुकलेल्या घटकासाठी अभ्यासाचे केलेले नियोजन
1.	राज्यव्यवस्था						
2.	अर्थव्यवस्था						
3.	इतिहास						
4.	भुगोल						
5.	सा. विज्ञान						
6.	पर्यावरण						
7.	चालू घडामोडी						

🕮 ✍ मी अशी खात्री देतो की चुकलेल्या घटकावरती अभ्यास करुन भविष्यात त्या चुका टाळेल.

कच्च्या कामासाठी जागा / Space For Rough Work.

1 **खालील (अ) आणि (ब) विधाने वाचून पर्यायी उत्तरातील योग्य पर्याय निवडा.**

(अ) भारतीय समाजव्यस्था सात जातींमध्ये विभागल्याचा उल्लेख मेगॅस्थेनिस करतो.
(ब) मेगॅस्थेनिसचा जात व व्यवसाय यात गोंधळ उडालेला दिसतो.

पर्यायी उत्तरे :

1) (अ) आणि (ब) दोन्ही विधाने सत्य असून (ब) हे (अ) ची योग्य कारणमिमांसा देते.
2) (अ) आणि (ब) दोन्ही विधाने सत्य आहेत, परंतु (ब) हे (अ) ची योग्य कारणमीमांसा देत नाही.
3) (अ) सत्य आहे. परंतु (ब) चूक आहे.
4) (अ) चूक आहे, परंतु (ब) सत्य आहे.

Read the following statements (a) and (b) and select the correct option from the alternative answer.

(a) Megasthenes mentions the division of Indian society into seven castes.
(b) Megasthenes seems to have confused caste and occupation.

Option Answers:

1) Both statements (a) and (b) are true and (b) gives the correct reasoning for (a).
2) Both statements (a) and (b) are true, but (b) does not provide a correct reasoning for (a).
3) (a) is true. But (b) is wrong.
4) (a) is false, but (b) is true.

---

2 **'सातवाहन' राजवटीबाबत सत्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) सातवाहन वंशाची स्थापना सिमुकने केली आहे.
(ब) पहिल्या सातकर्णी नंतर त्याची पत्नी 'नागनिकाने' संरक्षक म्हणून राज्यकारभार चालविला होता.
(क) सातवाहन काळात सातकर्णी राज्याला वेदश्री आणि शक्तीश्री अशा दोन कन्या होत्या.
(ड) सातवाहन राजवटीत 'हाल' हा शांतताप्रिय शासक होता. त्याने 'गाथासप्तशती' नावाचा काव्यग्रंथ प्राकृत भाषेत लिहला आहे.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त विधान (अ) आणि (क) सत्य
2) वरील सर्व विधान सत्य
3) फक्त विधान (अ), (ब) आणि (ड) सत्य
4) फक्त विधान (ब), (क) आणि (ड) सत्य

Identify the true statement about 'Satvahana' regime with.

(a) Satavahana dynasty founded by Simuk.
(b) After the first Satakarni, his wife 'Naganika' ruled as protector.
(c) During the Satavahana period, the kingdom of Satakarni had two daughters namely Vedashri and Shaktishri.
(d) 'Hal' was a peaceful ruler during Satavahana rule. He has written a book of poetry called 'Gathasaptasati' in Prakrit language.

Option Answers:

1) Only statements (a) and (c) are true
2) All of the above are true
3) Only statements (a), (b) and (d) are true
4) Only statements (b), (c) and (d) are true

---

3 **हर्षवर्धन राज्याच्या प्रशासकिय कामकाजाबाबत कोणते विधान/ ने सत्य आहेत.**

(अ) हर्षवर्धन शासन व्यवस्थेत प्रांतीय शासकांना 'राजेशाही' म्हटले जात असे.
(ब) हर्षवर्धन शासन व्यवस्थेत प्रत्येक प्रांतांना 'राज्य' हे नाव देण्यात आले होते.
(क) हर्षवर्धन शासन व्यवस्थेत जिल्ह्याच्या प्रधानाला 'विषयपती' या नावाने ओळखले जात होते.
(ड) हर्षवर्धन शासन व्यवस्थेत तालुक्याच्या प्रधानाला 'पाठक' असे नाव देण्यात आले होते.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त विधान (अ), (ब) आणि (ड) सत्य
2) फक्त विधान (ब), (क) आणि (ड)
3) फक्त विधान (क) आणि ड सत्य
4) फक्त विधान (ड) सत्य

Which statement/s are true about the administrative work of Harshvardhan State?

(a) Provincial rulers were called 'Monarchy' in the Harshvardhan system of government.

(b) In the Harshvardhan system of government each province was given the name 'Rajya'.
(c) In the Harshvardhan system of governance, the district head was known as 'Vishaypati'
(d) In the Harshvardhan system of governance, the head of the taluk was named as 'Pathak'.

Option Answers:

1) Only statements (a), (b) and (d) are true 2) Only statements (b), (c) and (d)
3) Only statement (c) and d are true 4) Only statement (d) is true

---

4 **ख्रिस्त पूर्व 323 मध्ये बॅबीलोन येथे अॅलेक्झांडरचा मृत्यू झाल्याची बातमी आली आणि _____ आणि _____ यांनी लोकांना परकीय आक्रमका विरुध्द भडकवले.**

1) चंद्रगुप्त, चाणक्य 2) अशोका, बिंदूसार 3) चंद्रगुप्त, बिंबीसार 4) अशोका, राधागुप्त

In 323 BC, news of Alexander's death arrived in Babylon, and _____ and _____ incited the people against the foreign invaders.

1) Chandragupta,Chanakya 2) Ashoka, Bindusara
3) Chandragupta, Bimbisara 4) Ashoka, Radhagupta

---

5 **पुढील राज घराणी व त्यांचे राजे यांच्या जोड्या लावा :**

(अ)	राष्ट्रकूट	I.	गोपाल
(ब)	चोळ	II.	उपेंद्र
(क)	पाल	III.	दंतिदूर्ग
(ड)	परमार	IV.	विजयालय

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
(1)	III	I	IV	II
(2)	I	III	II	IV
(3)	II	IV	III	I
(4)	III	IV	I	II

Match the following royal families and their kings:

(a)	Rashtrakuta	I.	Gopal
(b)	Chola	II.	Upendra
(c)	Pal	III.	Dantidurg
(d)	Parmar	IV.	Vijayalaya

Option Answers:

	A	B	C	D
(1)	III	I	IV	II
(2)	I	III	II	IV
(3)	II	IV	III	I
(4)	III	IV	I	II

---

6 **पुढील विधानात कोणाचे वर्णन केले आहे?**

मुळात तो तुर्कस्तान मधील एक गुलाम होता. त्याच्या लहानपणी एका व्यापाऱ्याने त्याला निशापूरला आणले, तिथे त्याला काझी फकरुद्दीन अब्दूल आझीझ कुफी यांनी विकत घेतले. काझीच्या मुलाने त्याला एका व्यापाऱ्याला विकले आणि व्यापाऱ्याने त्याला मुहम्मद घोरीला विकले.

पर्यायी उत्तरे :

1) कुतूब-उद्दीन ऐबक 2) बल्बन
3) इखत्यार-उद्दीन मुहम्मद 4) अल्तमश

Who is described in the following statement?

Originally he was a slave in Turkey. In his childhood he was brought to Nishapur by a merchant, where he was bought by Qazi Faqruddin Abdul Aziz Kufi. Kazi's son sold him to a merchant and the merchant sold him to Muhammad Ghori.

Option Answers:

1) Qutb-ud-Din Aibak   2) Balban
3) Ikhtar-ud-Din Muhammad   4) Altamash

---

7 **कार्य काळानुसार क्रमाने बाबर, हुमायुन, अकबर, जहांगिर, शाहजहान व औरंगझेब हे ग्रेट मुगल्स म्हणून गणल्या जातात. औरंगझेबच्या मृत्यूनंतर आलेल्या मुगल सम्राटांना "लेटर मुगल्स" म्हणून संबोधले जाते. पुढील लेटर मुगल्सचा त्यांच्या कालावधीप्रमाणे क्रम लावा :**

(अ) अहमद शहा   (ब) बहादूर शहा
(क) जहांदर शहा   (ड) महम्मद शहा

पर्यायी उत्तरे :

1) अहमद शहा, बहादूर शहा, जहांदर शहा, महम्मद शहा   2) बहादूर शहा, जहांदर शहा, महम्मद शहा, अहमद शहा
3) बहादूर शहा, महम्मद शहा, जहांदर शहा, अहमद शहा   4) जहांदर शहा, महम्मद शहा, बहादूर शहा, अहमद शहा.

Babur, Humayun, Akbar, Jahangir, Shah Jahan and Aurangzeb are considered as Great Mughals in chronological order. The Mughal emperors who succeeded Aurangzeb are referred to as the "Later Mughals". Arrange the following letters of the Mughals according to their periods:

(a) Ahmad Shah   (b) Bahadur Shah
(c) Jahandar Shah   (d) Muhammad Shah

Option Answers:

1) Ahmad Shah, Bahadur Shah, Jahandar Shah, Muhammad Shah
2) Bahadur Shah, Jahandar Shah, Muhammad Shah, Ahmad Shah
3) Bahadur Shah, Muhammad Shah, Jahandar Shah, Ahmad Shah
4) Jahandar Shah, Muhammad Shah, Bahadur Shah, Ahmad Shah.

---

8 **मराठा साम्राज्यात मूळत: काही उणीवा होत्या ज्यामुळे त्यांचा अध:पात झाला. पुढीलपैकी कोणती त्यातील एक नव्हती ?**

1) मराठ्यांच्या राजकीय पध्दतीमुळे बऱ्याच लोकांची सहानुभूती त्यांनी घालवली व ते लोक मराठ्यापांसून दूर गेले.
2) इतर राज्यांवर मराठ्यांनी टाकलेल्या धाडींमुळे नवीन शत्रू निर्माण झाले.
3) त्यांनी लावलेल्या करांमुळे सर्वसाधारण माणसांचा जाच वाढला विशेषत: शेतकऱ्यांचा व व्यापाऱ्यांचा
4) वरीलपैकी एकही नाही.

The Maratha Empire originally had some shortcomings which led to its decline. Which of the following was not one of them?

1) Due to the political system of the Marathas, they lost the sympathy of many people and those people moved away from the Marathas.
2) Maratha raids on other kingdoms created new enemies.
3) The taxes imposed by them increased the oppression of the common people especially the farmers and traders
4) None of the above.

---

9 **खाली नमुद केलेली चीड आणणारी कृत्ये कोणी केली होती ?**

(अ) भारतीय नागरी सेवेत प्रवेश करण्याचे वय कमी करणे
(ब) वृत्तपत्र स्वातंत्र्यावर नियंत्रण घालणे.
(क) 1878 चा शस्त्र कायदा.
(ड) ब्रिटीश उत्पादना वरील आयात कर काढून टाकणे.

पर्यायी उत्तरे :

1) लॉर्ड लीटन   2) जेम्स विल्सन

3) सर लॉरेन्स 4) लॉर्ड मेकॉले

Who committed the annoying acts mentioned below?

(a) Lowering the age of entry into the Indian Civil Service
(b) Controlling the freedom of the press.
(c) The Arms Act of 1878.
(d) Abolition of import duties on British manufactures.

Option Answers:

1) Lord Lyhon 2) James Wilson
3) Sir Lawrence 4) Lord Macaulay

---

10 **वालचंद उद्योगसमूहाने स्वातंत्र्यपूर्व काळात पुढीलपैकी कोणत्या उद्योगांची स्थापना केली ?**

(अ) हिंदुस्थान एअरक्राफ्ट (ब) सिंधिया स्टीम नॅव्हिगेशन
(क) प्रीमिअर ऑटोमोबाइल्स (ड) हिंदुस्थान मोटर्स

पर्यायी उत्तरे :

1) (ब), (क) आणि (ड) 2) (अ), (ब) आणि (क)
3) (अ), (ब) आणि (ड) 4) (अ), (क) आणि (ड)

Which of the following industries was established by the Walchand Group of Industries in the pre-independence era?

(a) Hindustan Aircraft (b) Scindia Steam Navigation
(c) Premier Automobiles (d) Hindustan Motors

Option Answers:

1) (b), (c) and (d) 2) (a), (b) and (c)
3) (a), (b) and (d) 4) (a), (c) and (d)

---

11 **'मोर्ले — मिटो सुधारणा कायदा 1909' च्या कायद्याबाबत सत्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) मोर्ले — मिटो सुधारणा कायदा 1909 नुसार भारत मंत्री मोर्ले यांनी प्रथमच आपल्या मंडळात भारतीय सभासदाना घेण्याविषयी पाऊल उचलले होते.
(ब) मोर्ले- मिटो सुधारणा कायदा 1909 नुसार 24 मार्च 1909 रोजी बंगालचे ॲडव्होकेट जनरल एस.पी.सिन्हा यांची सरकारने गव्हर्नर जनरलच्या कर्मचारी मंडळावर सभासद म्हणून नेमणूक केली.
(क) या कायद्यानुसार भारतीय लोकांना राजकीय सुधारणांचा आराखडा तयार करण्याचे काम 'अरूंडेल' समितीवर सोपविलेले नव्हते

पर्यायी उत्तरे :

1) पर्याय फक्त (अ) आणि (ब) सत्य 2) पर्याय फक्त (ब) आणि (क) सत्य
3) पर्याय फक्त (अ) आणि (क) सत्य 4) वरील सर्व पर्याय सत्य

Identify the true statement/s about the law of 'Morley-Mito Amendment Act 1909' by.

(a) Morley – Under the Mito Reforms Act 1909, Indian Minister Morley took the first step to admit Indian members to his board.
(b) Under the Morley-Mito Amendment Act 1909 on 24th March 1909 S.P.Sinha, Advocate General of Bengal, was appointed by the Government as a member of the Governor General's Staff.
(c) The Arundel Committee was not entrusted with the task of framing a plan of political reforms for the Indian people under this Act.

Option Answers:

1) Option (a) and (b) only are true 2) Option (b) and (c) only true
3) Option (a) and (c) only true 4) All of the above options are true

12 **गांधी-आयर्विन कराराबाबत सत्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) कायदेभंग चळवळ स्थगित व्हावी
(ब) राष्ट्रसभेचे गोलमेज परिषदेत भाग घ्यावा.
(क) बहिष्कार चळवळ मागे घ्यावी.
(ड) संरक्षण, परराष्ट्र, अल्पसंख्यांक व काही खाती पुढील काळात राखीव म्हणून राहावीत.

पर्याय उत्तरे :

1) फक्त अ, क आणि ड सत्य
2) फक्त ब सत्य
3) फक्त क आणि ड सत्य
4) वरील सर्व पर्याय सत्य

Identify the true statement/s about Gandhi-Irvine Pact by.

(a) Civil disobedience movement should be suspended
(b) To participate in the Round Table Conference of the National Assembly.
(c) Withdraw the boycott movement.
(d) Defence, Foreign, Minorities and some accounts should remain as reserve in the future.

Option Answers:

1) Only A, C and D are true
2) Only B is true
3) Only C and D True
4) All of the above options are true

13 **भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसने पहिल्या अधिवेशनात पारित केलेल्या खालील ठराबाबत काय खरे आहे?**

(अ) भारतीय प्रशासनाच्या कार्याची चौकशी करण्यासाठी रॉयल कमिशनची नेमणुक करणे.
(ब) भारत सचिवाची भारतीय समिती रद्द करणे.
(क) लष्करावरील खर्च कमी करणे.
(ड) अप्पर बर्माचे एकीकरण आणि त्याचे भारतात होऊ घातलेल्या विलिनीकरणास विरोध करणे.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त (अ)
2) फक्त (क) आणि (ड)
3) (अ), (ब), (क) आणि (ड)
4) फक्त (ब)

What is true about the following resolution passed by the Indian National Congress in its first session?

(a) To appoint a Royal Commission to inquire into the working of the Indian Administration.
(b) Abolition of the Indian Committee of the Secretary for India.
(c) Reduction of expenditure on military.
(d) To oppose the unification of Upper Burma and its proposed annexation to India.

Option Answers:

ISO 9001-2015

1) (a) only
2) (c) and (d) only
3) (a), (b), (c) and (d)
4) (b) only

14 **कालानुक्रमे रचना करा.**

(अ) मुस्लिम लीगने नेहरु रिपोर्टपेक्षा जिनांच्या चौदा कलमी कार्यक्रमास पसंती दिली.
(ब) काँगेसने सरकारला एका वर्षात नेहरु रिपोर्ट स्वीकारण्याची मुदत दिली.
(क) लाहोर अधिवेशनात काँग्रेसने संपूर्ण स्वातत्र्यांची मागणी केली.
(ड) गांधीजींनी मिठाचा सत्याग्रह सुरु केला.

पर्यायी उत्तरे :

1) (अ), (क), (ड), (ब)
2) ड), (ब), (अ), (क)
3) (ब), (अ), (क), (ड)
4) (अ), (ब), (क), (ड)

Arrange chronologically.

(a) The Muslim League preferred Jinnah's Fourteen Point Program to the Nehru Report.
(b) The Congress gave the government a deadline of one year to accept the Nehru Report.

(c) In the Lahore session, the Congress demanded complete independence.
(d) Gandhi started Salt Satyagraha.

Option Answers:

1) (a), (c), (d), (b) 2) d), (b), (a), (c)
3) (b), (a), (c), (d) 4) (a), (b), (c), (d)

---

15 **बांडुंग परिषदे बाबत योग्य विधान / ने खालीलपैकी कोणती आहेत ?**

(अ) बांडुंग परिषद ही 18 ते 24 एप्रिल 1955 दरम्यान इंडोनिशीयातील बांडुंग येथे पार पडली.
(ब) बांडुंग परिषद ही आफ्रो-आशियाई जनतेमधील असंतोष दुर करण्यासाठी आयोजित करण्यात आली होती.
(क) बांडुंग परिषद ही ब्रम्हदेश, श्रीलंका, भारत, इंडोनेशिया, रशिया, इराण आणि पाकिस्थान या कोलंबो परिषदेतील राष्ट्रांच्या निमंत्रणावरूण आयोजित करण्यात आली.
(ड) बांडुंग परिषदेत सर्व राष्ट्रांच्या सार्वभौमत्वाबद्दल आणि प्रादेशिक अखंडत्वाबद्दल आदर बाळगणे हे धोरण निश्चित होते.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त विधान (अ), आणि (ड) सत्य 2) फक्त विधान (क) आणि (ड) सत्य
3) फक्त विधान (ब), (क) आणि (ड) सत्य 4) फक्त विधान (अ), (ब) आणि (ड) सत्य

Which of the following is/are the correct statement about Bandung Parishad?

(a) The Bandung Conference was held in Bandung, Indonesia from 18 to 24 April 1955.
(b) The Bandung Conference was organized to address the discontent among the Afro-Asian masses.
(c) The Bandung Conference was held at the invitation of the Colombo Conference nations of India, Sri Lanka, Indonesia, Russia, Iran and Pakistan.
(d) The policy of the Bandung Conference was to respect the sovereignty and territorial integrity of all nations.

Option Answers:

1) Only statements (a), and (d) are true 2) Only statements (c) and (d) are true
3) Only statements (b), (c) and (d) are true 4) Only statements (a), (b) and (d) are true

---

भारताचा भूगोल(Indian Geography)

---

16 **खालील विधानांची सत्यता तपासा खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ते ओळखा:**

विधान (अ) : पृथ्वी 24 तासामध्ये 360^0 रेखांशात फिरते.
विधान (ब) : प्रत्येक रेखावृत्त ओलांडण्यास पृथ्वीला चार मिनिटाचा कालावधी लागतो.

पर्यायी उत्तरे :

1) विधान 'अ' आणि 'ब' दोन्ही बरोबर आहेत. 2) विधान 'अ' आणि 'ब' दोन्ही चूक आहेत.
3) विधान 'अ' बरोबर असून विधान 'ब' चूक आहे. 4) विधान 'अ' चूक असून विधान 'ब' बरोबर आहे.

Check the truth of the following statements Identify which of the following statements is correct:
Statement (a) : Earth rotates through 360^0 degrees of longitude in 24 hours.
Statement (b) : Earth takes four minutes to cross each Longitude.

Option Answers:

1) Both statement 'A' and 'B' are correct.
2) Statements 'A' and 'B' are both wrong.
3) Statement 'A' is correct and statement 'B' is wrong.
4) Statement 'A' is wrong and statement 'B' is correct.

17 **भूखंडवहन सिध्दांताच्या पुष्ठिकरणासाठी कोणते पुरावे आहेत?**

योग्य पर्याय निवडा.

(अ) जिगसॉ-फिट (ब) भ्रंश मूलक प्रवाह
(क) विविध क्षेत्रातील जीवाश्म (ड) प्रावरणामधील अभिसरण

पर्यायी उत्तरे :

1) (अ) आणि (ड) 2) (ब) आणि (ड)
3) (अ) आणि (क) 4) (अ) आणि (ब)

What is the evidence to support the Continental Drift?

Choose the correct option.

(a) Jigsaw-fit (b) Fractional flow
(c) Fossils from different areas (d) Convergence in the Mantie

Option Answers:

1) (a) and (d) 2) (b) and (d)
3) (a) and (c) 4) (a) and (b)

18 **जोड्या लावा :**

	स्तंभ A		**स्तंभ B**
(अ)	हवाईचा प्रकार	i)	मोठ्या वेगाने उफाळतो
(ब)	स्ट्रोंबोलियन प्रकार	ii)	अति प्रक्षोभक
(क)	व्हलकॅनियन	iii)	शांतपणे उफाळतो
(ड)	पेलीयन प्रकार	iv)	सतत उफाळतो

पर्यायी उत्तरे :

	(अ)	(ब)	(क)	(ड)
(1)	iv	iii	ii	i
(2)	iii	iv	i	ii
(3)	i	ii	iv	iii
(4)	ii	i	iii	Iv

Pair up:

Column A	**Column B**
(a) Air type	i) rises with high speed
(b) Strombolian type	ii) hyperstimulatory
(c) Vulcanian	iii) erupts quietly
(d) Pellian type	iv) erupts continuously

Option Answers:

	A	**B**	**C**	**D**
(1)	iv	iii	ii	i
(2)	iii	iv	i	ii
(3)	i	ii	iv	iii
(4)	ii	i	iii	iv

19 **खालीलपैकी योग्य विधाने/ ने ओळखा :**

विधान (अ) : विशिष्ट तापमानावर ठराविक आकारमानाच्या हवेत असलेले बाष्पाचे प्रमाण म्हणजे त्या त्या हवेची सापेक्ष आर्द्रता होय.

विधान (ब) : हवेची निरपेक्ष आर्द्रता आणि त्याच तापमानावर त्या हवेची कमाल बाष्प धारण शक्ती यांच्या गुणोत्तराला विशिष्ट आर्द्रता म्हणतात.

पर्यायी उत्तरे :

1) विधान ‘अ आणि ‘ब’ दोन्ही बरोबर आहेत.
2) विधान ‘अ’ आणि ‘ब’ दोन्ही चूक आहेत.
3) विधान ‘अ’ बरोबर असून विधान ‘ब’ चूक आहे.
4) विधान ‘अ’ चूक असून विधान ‘ब’ बरोबर आहे.

Identify the correct statement/s from the following :

Statement (a) : The amount of water vapor present in a given volume of air at a given temperature is the relative humidity of that air.

Statement (b) : The ratio of the absolute humidity of air to the maximum vapor holding capacity of that air at the same temperature is called specific humidity.

Option Answers:

1) Both statement 'A' and 'B' are correct.
2) Statements 'A' and 'B' are both wrong.
3) Statement 'A' is correct and statement 'B' is wrong.
4) Statement 'A' is wrong and statement 'B' is correct

---

20 **खाली दोन विधान दिलेली आहेत (अ) हे विधान असून (र) हे कारण आहे खालील पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.**

विधान (अ) : निर्वणीकरणामुळे हवेतील कार्बनडायऑक्साइडचे प्रमाण वाढते.

कारण (र) : वने जेंव्हा प्रकाशसंश्लेषण क्रियेद्वारे स्वत: चे अन्न तयार करतात तेंव्हा मोठ्या प्रमाणात कार्बनडायऑक्साईडचा वापर होतो.

पर्यायी उत्तरे :

1) (अ) आणि (र) दोन्ही सत्य असून (र) हे (अ) चे बिनचूक स्पष्टीकरण आहे.
2) (अ) आणि (र) दोन्ही सत्य असून (र) हे (अ) चे बिनचूक स्पष्टीकरण नाही.
3) (अ) सत्य असून विधान (र) असत्य आहे.
4) (अ) असत्य असून विधान (र) सत्य आहे.

Given below are two statements (a) is a statement and (r) is a reason Select the correct option from the options below.

Statement (a) : Deforestation increases the amount of carbondioxide in the air.

Reason (R) : When plants produce their own food through the process of photosynthesis, a large amount of carbondioxide is consumed.

Option Answers:

1) Both (a) and (r) are true and (r) is the correct explanation of (a).
2) Both (a) and (r) are true and (r) is not the correct explanation of (a).
3) (a) is true and statement (r) is false.
4) (a) is false and statement (r) is true.

---

21 **सर्वात मोठे देश (क्षेत्रफळात) चढत्या क्रमाने लावा :**

(अ) ब्राझिल (ब) भारत (क) चीन
(ड) अर्जेंटीना (इ) रशिया

पर्यायी उत्तरे :

1) ड, ब, अ, क, इ 2) ड, अ, ब, क, इ 3) ड, क, ब, अ, इ 4) ड, अ, क, ब, इ

Arrange the largest countries (by area) in ascending order:

(a) Brazil (b) India (c) China
(d) Argentina (e) Russia

Option Answers:

1) d, b, a, c, e 2) d, a, b, c, e 3) d, c, b, a, e 4) d, a, c, b, e

22 **खालील विधानांची सत्यता तपासा आणि योग्य पर्याय निवडा :**

विधान (अ) : भारताचा काही भू-भाग उत्तर गोलार्धात असून काही भू-भाग दक्षिण गोलार्धात आहे.
विधान (ब) : भारताचा दक्षिणोत्तर विस्तार सुमारे 7500 कि.मी. पेक्षा ही जास्त आहे.

पर्यायी उत्तरे :

1) विधाने (अ) आणि (ब) दोन्ही बरोबर आहेत.
2) विधाने (अ) आणि (ब) दोन्ही चूक आहेत
3) विधान (अ) बरोबर असून विधान (ब) चूक आहे.
4) विधान (अ) चूक असून विधान (ब) बरोबर आहे.

Check the following statements and select the correct option:

Statement (a) : Part of the land of India is in the Northern Hemisphere and some of the land is in the Southern Hemisphere.
Statement (b) : The North-south extension of India is about more than 7500 km.

Option Answers:

1) Both statements (a) and (b) are correct.
2) Statements (a) and " are both wrong
3) Statement (a) is correct and statement b is wrong.
4) Statement (b) is wrong and statement (b) is correct.

---

23 **चहा हा चहाच्या झाडांच्या कोवळया पानांपासून बनवला जातो. चायनीज जगातील प्रथम चहा पिणारे म्हणून ओळखले जातात. इंग्रजांनी 1829 मध्ये ईशान्य भारतात आसाम चहा प्रथम शोधला. जगातील लोकप्रिय चहा प्रकार आहेत:**

(अ) मोठ्या पानांचा चायनीज चहा.
(ब) लहान पानांचा आसाम चहा.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त (अ) बरोबर
2) फक्त (ब) बरोबर
3) (अ) व (ब) दोन्ही बरोबर आहेत.
4) (अ) व (ब) दोन्ही बरोबर नाहीत

Tea is made from the young leaves of tea plants. The Chinese are known as the first tea drinkers in the world. Assam tea was first discovered by the British in 1829 in Northeast India. Popular types of tea in the world are:

(a) Large leaf Chinese tea.
(B) Small leaf Assam tea.

Option Answers:

1) Only (a) is correct
2) Only (b) is correct
3) Both (a) and (b) are correct.
4) Both (a) and (b) are not correct

---

24 **महाराष्ट्रातील कोकणच्या प्रदेशात पडणाऱ्या पावसासंबंधी कोणते विधान बरोबर आहे ?**

(अ) कोकणात प्रतिरोध व अभिसरण पाऊस पडतो.
(ब) कोकणात प्रतिरोध पाऊस पडतो.
(क) कोकणात आवर्त व अभिसरण पाऊस पडतो.
(ड) कोकणात आवर्त पाऊस पडतो.

पर्याय उत्तरे :

1) फक्त (ब) बरोबर
2) फक्त (अ) बरोबर
3) फक्त (क) व ड बरोबर
4) फक्त (अ) व (ड) बरोबर

Which statement regarding the rainfall in Konkan region of Maharashtra is correct?

(a) Resistance and Convection rainfall occurs in Konkan.
(b) Orographic rains in Konkan.
(c) Cyclone and Convection rainfall occurs in Konkan.
(d) Konkan receives Cyclonic rains.

Option Answers:

1) Only (b) is correct
2) Only (a) is correct
3) Only (c) and d are correct
4) Only (a) and (d) are correct

25 **विंध्य पर्वतरांगेबाबत योग्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) विंध्य पर्वत रांग ही उत्तर आणि दक्षिण भारताची सीमारेषा म्हाणून ओळखली जाते.
(ब) विंध्य पर्वत रांगेचा विस्तार राजस्थानच्या पश्चिम भागापासून उत्तरप्रदेशच्या पूर्व भागापर्यंत पसरलेला आहे.
(क) विंध्य पर्वत रांगेची सरासरी उंची 550 ते 700 मी आहे.
(ड) विंध्य पर्वत रांगेमध्ये उंच-उंच शिखरांची संख्या सर्वाधिक आहे.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त विधान ब आणि ड सत्य
2) फक्त विधान ब, क आणि ड सत्य
3) फक्त अ आणि ड सत्य
4) फक्त विधान अ, ब आणि क सत्य

Identify the correct statement/s about Vidhya mountain range with .

(a) The Vindhya mountain range is known as the boundary between North and South India.
(b) The Vindhya mountain range extends from the western part of Rajasthan to the eastern part of Uttar Pradesh.
(c) Vindhya mountain range has an average height of 550 to 700 m.
(d) Vindhya mountain range has the highest number of high peaks.

Alternative Answers:

1) Only statements b and d are true
2) Only statements b, c and d are true
3) Only A and D are true
4) Only statements A, B and C are true

26 **खालीलपैकी कोणती जोडी अयोग्य आहे?**

	नृत्य	**नृत्यांगना**
1)	भरतनाट्यम	पदमा सुब्रमण्यम
2)	कथम	सितारा देवी
3)	कुचीपूडी	मृणालिनी साराभाई
4)	ओडीसी	इंद्राणी रहमान

Which of the following pairs is incorrect?

	Dance	**Dancer**
1)	Bharatanatyam	Padma Subramaniam
2)	Katham	Sitara Devi
3)	Kuchipudi	Mrinalini Sarabhai
4)	IDISSI	Indrani Rahman

27 **खालील वर्णना वरून नदीचे नाव ओळखा :**

(अ) ह्या नदीचा उगम मानसरोवराच्या दक्षिणेस गुरला मनधाता शिखर येथे होतो.
(ब) पश्चिम नेपाळमध्ये हिला करनाली असे म्हणतात.
(क) सारदा, सरजू, राप्ती ह्या तिच्या उपनद्या होत.
(ड) बिहार मधील छपरा येथे ही नदी गंगेला येऊन मिळते.

पर्यायी उत्तरे :

1) घागरा 2) गंडक 3) गोमती 4) काली

Identify the name of the river from the following description:

(a) This river originates at Gurla Mandhata peak south of Mansarovar.

(b) In western Nepal she is called Karnali.
(c) Sarada, Sarju, Rapti are its tributaries.
(d) This river joins the Ganges at Chhapra in Bihar.

Option Answers:

1) Ghagra 2) Gandak 3) Gomti 4) Kali

---

28 **खालील विधानांची सत्यता तपासा आणि योग्य पर्याय निवडा.**

विधान (अ) : हिमालयीन नद्या या हिमालयाच्या अनेक रांगा व शिवालीक टेकड्या पार करुन मैदानी प्रदेशात प्रवेश करतात.
विधान (ब) : प्रायद्विपीय नद्या प्रस्तरभंगामुळे निर्माण झालेल्या खचदऱ्यातून वाहतात.

पर्यायी उत्तरे :

1) विधान (अ) आणि (ब) दोन्ही बरोबर आहेत. 2) विधान (अ) आणि (ब) दोन्ही चूक आहेत.
3) विधान (अ) बरोबर असून विधान (ब) चूक आहे. 4) विधान (अ) चूक असून विधान (ब) बरोबर आहे.

Check the following statements and choose the correct option.

Statement (a) : Himalayan rivers cross many Himalayan ranges and Shivalik hills and enter the plains.
Statement (b) : Peninsular rivers flow through rifts formed by tectonic plates.

Option Answers:

1) Both statements (a) and (b) are correct.
2) Statements (a) and (b) are both false.
3) Statement (a) is correct and statement (b) is wrong.
4) Statement (a) is false and statement (b) is correct.

---

29 **उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणावर परिणाम करणारे नैसर्गिक घटकांची योग्य यादी करा.**

(अ)	भूरचना	(ब)	भांडवल
(क)	हवामान	(ड)	मजूर
(इ)	वाहतूक	(ई)	पाणी
(उ)	कच्चामाल	(ऊ)	ऊर्जासाधेन

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त (अ), (ब), (ड) आणि (ऊ) 2) फक्त (अ), (क), (ई), (उ) आणि (ऊ)
3) फक्त (ब), (क), (उ) आणि (ऊ) 4) फक्त (अ), (ड) , (ई), (उ) आणि (ऊ)

List the appropriate natural factors that affect the localization of industries.

(a)	**Land structure**	**(b) Capital**
(c)	Weather	(d) the laborer
(e)	Transport	(f) Water
(g)	Raw materials	(h) Energy

Option Answers:

1) Only (a), (b), (d) and (h) 2) (a), (c), (e), (g) and (h) only
3) Only (b), (c), (g) and (h) 4) Only (a), (d), (e), (g) and (h)

---

30 **कॉफी पिकाचे जागतिक वितरणाबाबत योग्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) कॉफी हे उष्ण कटिबंधातील पीक आहे.
(ब) जगात कॉफी उत्पादनात अग्रेसर देश ब्रिटन असून मोठ्या कॉफीच्या मळ्यांना 'फझेंदा' असे म्हणतात.
(क) जगात कॉफी उत्पादनात व्हिएतनाम दुसऱ्या क्रमांकाचा देश असून सुमारे 13.23 टक्के उत्पादन घेतले जाते.
(ड) भारतात कॉफीची लागवड पूर्व घाटाच्या पश्चिमीय उतारावर केली जात असून भारतात कॉफी उत्पादनात आसाम राज्य उग्रेसर आहे.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त विधान (अ) आणि (ड) सत्य 2) फक्त विधान (ब) सत्य
3) फक्त विधान (अ) आणि (क) सत्य 4) फक्त विधान (ब), (क) आणि (ड) सत्य

Identify the correct statement/s about global distribution of coffee crop .

(a) Coffee is a tropical crop.
(B) Britain is the leading country in coffee production in the world and large coffee plantations are called 'fazendas'.
(c) Vietnam is the second largest producer of coffee in the world and accounts for about 13.23 percent of the production.
(d) In India, coffee is grown on the western slopes of the Eastern Ghats and Assam is the leading state in coffee production in India.

Option Answers:

1) Only statement (a) and (d) are true
2) Only statement (b) is true
3) Only statements (a) and (c) are true
4) Only statements (b), (c) and (d) are true

भारतीय संविधान (Indian Constitution)

---

31 **लोकसभेच्या सभापती बाबत योग्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) जेव्हा लोकसभेचा सभापती सभाग्रहाच्या अध्यक्षस्थानी असतो त्यावेळी उपसभापती गृहाच्या सामान्य सदस्याप्रमाणे नसतो.
(ब) लोकसभेच्या उपसभापतीला भारताच्या संचित निधीतून वेतन व भत्ते दिले जातात.
(क) लोकसभेचा सभापती अनुपस्थित असेल तर लोकसभेचा उपसभापती संसदेच्या दोन्ही गृहांच्या संयुक्त बैठकीच्या अध्यक्षस्थानी असतो.
(ड) लोकसभेचा उपसभापती हा विरोधी पक्षाचा नसावा असे घटनेत नमूद केले आहे.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त विधान (अ) आणि (ड) सत्य
2) फक्त विधान (क) आणि (ड) सत्य
3) फक्त विधान (ब), (क) आणि (ड) सत्य
4) फक्त विधान (ब) आणि (क) सत्य

Identify the correct statement/s about Speaker of Loksabha with .

(a) When the Speaker of the Lok Sabha presides over the House, at that time the Deputy Speaker is not like an ordinary member of the House.
(b) The salary and allowances of the Deputy Speaker of the Lok Sabha are paid out of the Consolidated Fund of India.
(c) In the absence of the Speaker of the Lok Sabha, the Deputy Speaker of the Lok Sabha shall preside over the joint sitting of both the Houses of the Parliament.
(d) The Constitution states that the Deputy Speaker of the Lok Sabha should not be from the opposition party.

Option Answers:

1) Only statements (a) and (d) are true
2) Only statements c and d are true
3) Only statements (b), (c) and (d) are true
4) Only statements b and c are true

---

32 **खालीलपैकी कोणती बाब जुळत नाही?**

1) 11 डिसेंबर, 1946 : जवाहरलाल नेहरुंनी संविधान सभेत उद्दिष्ठांचा ठराव मांडला.
2) 29 ऑगस्ट, 1947 : मसुदा समितीची स्थापना
3) 26 नोव्हेंबर, 1949 : भारतीय जनतेने संविधान स्वीकृत आणि अधिनियमित करुन स्वत: प्रत अर्पण केली.
4) 24 जानेवारी, 1950 : संविधान सभेच्या सदस्यांची अंतीमत: संविधानावर स्वाक्षऱ्या केल्या.

Which of the following does not match?

1) December 11, 1946: Jawaharlal Nehru presented the Objectives Resolution in the Constituent Assembly.
2) August 29, 1947 : Establishment of draft committee
3) November 26, 1949: The people of India accepted and enacted the Constitution and offered their own it to themselves

4) 24th June, 1950: Constituent Assembly members signed: Constitution is.

---

33 **बंदी प्रत्यक्षीकरण याबाबत सत्य विधान / ने सांगा.**

(अ) चुकीच्या अटकेपासून संरक्षण मिळवण्याकरिता हा अर्ज केला जातो.
(ब) न्यायालयाने जर अटक करायला सांगितलेली असेल तर बंदी प्रत्यक्षीकरणाचा अर्ज लागू होणार नाही.
(क) बंदी प्रत्यक्षीकरणाचे लॅटिन नाव रिट ऑफ कोवॉरटो आहे.
(ड) अटक जर योग्य किंवा अयोग्यरित्या केली असेल तरी असा अर्ज न्यायालयासमोर करता येतो.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त विधान (अ), (ब) आणि (क) सत्य 2) फक्त विधान (अ) आणि ब सत्य
3) फक्त विधान (अ) सत्य 4) फक्त विधान (अ) आणि ड सत्य

State the true statement/s regarding the habeas corpus .

(a) This application is made to seek protection against wrongful arrest.
(b) If the Court orders arrest, the application for writ of prohibition shall not apply.
(c) Latin name of writ of covarto is writ of covarto.
(d) Whether the arrest is rightly or wrongly made, such an application may be made before the Court.

Option Answers:

1) Only statements (a), (b) and (c) are true 2) Only statements (a) and b are true
3) Only statement (a) is true 4) Only statement (a) and d are true

---

34 **खालील तरतूदी विचारात घ्या :**

(अ) भारतीय राज्यघटना अनुच्छेद 21 नुसार कोणत्याही व्यक्तिचे जीवित किंवा व्यक्तिगत स्वातंत्र्य 'कायद्याच्या योग्य प्रक्रियेशिवाय' हिरावून घेतले जाणार नाही.
(ब) भारतीय राज्यघटना अनुच्छेद 20 (2) नुसार कोणत्याही व्यक्तिवर एकाच गुन्ह्यसाठी एकापेक्षा अधिकवेळा खटला चालविला जाणार नाही आणि एकापेक्षा अधिकवेळा शिक्षा दिली जाणार नाही.
(क) भारतीय राज्यघटना अनुच्छेद 14 नुसार भारतीय प्रदेशात राज्य कोणत्याही व्यक्तिस कायद्यापुढे समानता अथवा कायद्याचे समान संरक्षण नाकारणार नाही.

वरीलपैकी कोणती तरतूद बरोबर नाही?

1) (अ) 2) (ब) 3) (क) 4) वरीलपैकी एकही नाही.

Consider the following provisions:

(a) Article 21 of the Constitution of India states that no person shall be deprived of life or personal liberty 'without due process of law'.
(b) According to Article 20 (2) of the Constitution of India no person shall be tried more than once for the same offense and shall not be punished more than once.
(c) According to Article 14 of the Constitution of India, the State shall not deny to any person equality before the law or equal protection of the laws within the territory of India.

Which of the above provisions is not correct?

1) (a) 2) (b) 3) (c) 4) None of the above.

---

35 **खालीलपैकी कोणते मार्गदर्शक तत्व हे समाजवादी तत्व नाही?**

1) सर्वांना समान कामाबद्दल समान वेतन 2) समान न्याय व मोफत कायदेविषयक सहाय्य
3) समान नागरी कायदा 4) संपत्ती व उत्पादन साधनाचे केंद्रीकरण रोखणे.

Which of the following guiding principles is not a socialist principle?

1) Equal pay for equal work to all 2) Equal justice and free legal aid
3) Uniform civil law 4) Prevention of concentration of wealth and means of production.

36 **खालील विधाने विचारात घ्या :**

(अ) अयोग्य हेतू (malafide) या आधारावर राष्ट्रपतीच्या व वटहुकुम काढण्याच्या निर्णयाबाबत न्यायालयात प्रश्न उपस्थित करता येतो.
(ब) अन्य विधिनियमाप्रमाणे वटहुकुम देखील गतकालापासून लागू होऊ शकतो.
(क) राज्यघटना दुरुस्तीसाठी वाटहुकूम जारी करता येत नाही.
वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत?
1) (अ) आणि (ब) 2) (ब) आणि (क) 3) (क) आणि (अ) 4) (अ), (ब) आणि (क)

Consider the following statements:
(a) The President's decision to ordinance decrees can be questioned in court on the ground of malafide.
(b) Like any other statute, an ordinance can also be retrospective.
(c) Ordinance cannot be issued to amend the Constitution.
Which of the above statements are correct?
1) (a) and (b) 2) (b) and (c) 3) (c) and (a) 4) (a), (b) and (c)

37 **पंचायत समितीच्या कार्यामध्ये खालीलपैकी कोणाचा समावेश करता येईल ते निवडा.**

(अ) प्रत्येक वर्षासाठी अंदाजपत्रक तयार करणे व समंत करणे.
(ब) पंचायत समितीच्या बैठकीत मंजूर झालेल्या योजनांची अंमलबजावणी करणे.
(क) जिल्हा परिषदेच्या सोपवलेल्या कार्याची अंमलबजावणी करणे.
पर्यायी उत्तरे :
1) फक्त (अ) 2) फक्त (ब) व (क) 3) फक्त (अ) व (ब) 4) वरील सर्व.

Select which of the following can be included in the work of Panchayat Samiti.
(a) To prepare and approve the budget for each year.
(b) To implement the schemes approved in the Panchayat Samiti meeting.
(c) To carry out the delegated functions of the Zilla Parishad.
Option Answers:
1) (a) only 2) (b) and (c) only 3) (a) and (b) only 4) All of the above.

38 **खालीलपैकी कोणते ती विधान/ने चूकीचे आहेत?**

(अ) लोकसभेत अविश्वास ठराव कोणत्या कारणांवर आधारित आहे, हे स्पष्ट करावे लागते.
(ब) लोकसभेत अविश्वास ठराव दाखल करुन घेण्यासंबंधीची पध्दती ही लोकसभेच्या नियम 198 मध्ये सांगितली आहे.
(क) अविश्वास ठराव एकदा दाखल झाल्यावर तो दाखल करण्यास मंजूरी मिळाल्यापासून दहा दिवसांच्या आत चर्चेस घेतला गेला पाहिजे.
(ड) इटली मध्ये सरकारला संसदेच्या दोन्हीही सभागृहांच्या पाठिंब्या ची गरज असते.
पर्यायी उत्तरे :
1) फक्त (अ) 2) फक्त (क) 3) (ब) आणि (क) 4) (अ) आणि (ड)

Which of the following statement/s is/are false?
(a) The grounds on which the no-confidence motion is based in the Lok Sabha have to be explained.
(b) The procedure for moving a no-confidence motion in the Lok Sabha is laid down in Rule 198 of the Lok Sabha.
(c) No-confidence motion once filed must be debated within ten days from the approval of its filing.
(d) In Italy the government needs the support of both houses of Parliament.
Option Answers:
1) (a) only 2) (c) only 3) (b) and (c) 4) (a) and (d)

39 **खालील विधाने विचारात घ्या :**

(अ) राज्यघटनेच्या मसुद्यात राज्यपालाची निवडणूक प्रौढमताधिकाराने व्हावी अशी तरतूद होती.
(ब) राज्यपालाच्या नियुक्ती बाबत भारताने अमेरिकेची पध्दत नाकारुन कॅनडीयन पध्दत स्विकारली.
(क) 42 व्या घटनादुरुस्तीनंतर मंत्रिमंडळाचा सल्ला राष्ट्रपतीवर बंधनकारक करण्यात आला आहे परंतु अशी तरतूद राज्यपाला संबंधी करण्यात आलेली नाही.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत?

1) (अ) आणि (ब) 2) (ब) आणि (क) 3) (अ) आणि (क) 4) (अ), (ब) आणि (क)

Consider the following statements:

(a) The draft constitution provided for the election of the Governor by adult suffrage.
(b) Regarding the appointment of the Governor, India rejected the American approach and adopted the Canadian approach.
(c) After the 42nd Amendment, the advice of the Cabinet has been made binding on the President but no such provision has been made for the Governor.

Which of the above statements are correct?

1) (a) and (b) 2) (b) and (c) 3) (a) and (c) 4) (a), (b) and (c)

---

40 **खालील विधानांपैकी कोणते विधान/ने भारतीय राज्यघटनेत तरतूद म्हणून समाविष्ट केलेली आहे/त**?

(अ) राज्याचा राज्यपाल म्हणून नियुक्ती होणारी व्यक्ती ही भारतीय संघातील इतर दुसऱ्या राज्याची रहिवासी असली पाहिजे.
(ब) देशाच्या धर्मनिरपेक्ष वैशिष्ट्याची खात्री देण्यासाठी सर्वोच्च न्यायालयातील किमान एक न्यायाधीश हा मुस्लीम असला पाहिजे.
(क) संसदेच्या लोकलेखा समितीचा अध्यक्ष हा विरोधी पक्षाचा असला पाहिजे.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त (अ) 2) फक्त (ब) 3) वरीलपैकी एकही नाही 4) अ आणि (ब)

Which of the following statement/s has been incorporated as a provision in the Constitution of India?

(a) The person to be appointed as the Governor of the State must be a resident of another State of the Union of India.
(b) At least one judge of the Supreme Court should be a Muslim to ensure the secular character of the country.
(c) The Chairman of the Public Accounts Committee of the Parliament should be from the opposition party.

Option Answers:

1) (a) only 2) (b) only 3) None of the above 4) A and (b)

---

41 **आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे**?

1) हे न्यायालय कायमस्वरुपी जिनेव्हा येथे कार्यरत आहे.
2) त्याच्यापुढे आलेले सर्व प्रश्न उपस्थित न्यायाधीशांच्या बहुमताने सोडविले जातात.
3) न्यायाधीशांची निवड ही सहा वर्षाच्या कालावधीसाठी होते.
4) निवृत्त न्यायाधीश पुनर्निवडणूकीस पात्र नसतात.

Which of the following statements about the International Court of Justice is correct?

1) This Court shall be permanently situated at Geneva.
2) All questions before him are decided by a majority vote of the Judges present.
3) Judges are elected for a period of six years.
4) Retired judges are not eligible for re-election.

---

42 1978 **च्या 44 व्या घटनादुरुस्ती अधिनियमाद्वारे राष्ट्रीय आणीबाणीच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणती तरतूद केलेली नाही**?

1) कॅबिनेटच्या लेखी शिफारशी शिवाय राष्ट्रपती राष्ट्रीय आणीबाणी घोषित करु शकणार नाही.
2) 'अंतर्गत अशांतता' या ऐवजी 'सशस्त्र बंडाळी हा शब्दप्रयोग करण्यात आला.

3) अनुच्छेद 19 खाली असलेले सहा मूलभूत अधिकार हे केवळ युध्द अथवा परकीय आक्रमणाच्या कारणास्तव घोषित करण्यात आलेल्या आणीबाणीत निलंबित करता येतील, सशस्त्र बंडाळीच्या कारणास्तव घोषित करण्यात आलेल्या आणीबाणीत निलंबित करता येणार नाहीत.
4) जर संसदेच्या कोणत्याही सभागृहाने आणीबाणीच्या घोषणेला विरोध करणारा अथवा आणीबाणी चालू ठेवण्यास विरोध करणारा ठराव कोणत्याही वेळी मंजूर केला तर राष्ट्रपतीने आणीबाणी मागे घेण्याची घोषणा करणे आवश्यक आहे.

Which of the following is not provided by the 44th Amendment Act of 1978 regarding national emergency?
1) The President cannot declare a national emergency without the written recommendation of the Cabinet.
2) Instead of 'Internal Disturbance' the term 'Armed Rebellion' was used.
3) The six fundamental rights under Article 19 can only be suspended in emergency declared on the ground of war or foreign invasion, not in emergency declared on the ground of armed rebellion.
4) If at any time any House of Parliament passes a resolution opposing the declaration of Emergency or the continuation of Emergency, the President must declare the withdrawal of Emergency.

---

43 **महाराष्ट्र जिल्हा परिषद आणि पंचायत समिती कायद्यात पदाधिकाऱ्याविरुध्दच्या अविश्वास ठरावाच्या बाबतीत खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे?**

1) कोणताही अविश्वासाचा ठराव जिल्हा परिषदेच्या एकूण सदस्यांच्या किमान 1/3 संख्या बळाने दाखल केला पाहिजे.
2) अविश्वास ठराव पारीत होण्याकरीता एकूण सदस्यांच्या 2/3 संख्याबळाची आवश्यकता असते.
3) कोणत्याही अविश्वासाच्या ठरावासाठी बोलाविलेल्या सभेच्या अध्यक्षपदी जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी केवळ असतात.
4) महिला व बालविकास समितीच्या सभापतीविरुध्द विशेष बाब म्हणून अविश्वास ठराव किमान ¾ सदस्यांच्या संख्याबळाने पारीत करणे आवश्यक असते.

Which of the following statements is incorrect regarding motion of no confidence against office bearers in Maharashtra Zilla Parishad and Panchayat Samiti Act?
1) Any no-confidence motion should be moved by at least 1/3rd of the total number of members of the Zilla Parishad.
2) 2/3 of the total number of members is required to pass a no confidence motion.
3) The Chief Executive Officer of the Zilla Parishad shall preside over the meeting convened for any no-confidence motion .
4) As a special matter against the Chairperson of the Women and Child Development Committee, a motion of no confidence must be passed by at least ¾ of the members.

---

44 **राज्य लोकसेवा आयोगाच्या अध्यक्षांची बडतर्फी कोण करु शकतो?**

1) राष्ट्रपती सर्वोच्च न्यायालयाच्या शिफारशीनुसार 2) राज्यपाल उच्च न्यायालयाच्या शिफारशीनुसार
3) उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायमूर्तीकडून 4) संबंधित राज्याचा राज्यपाल आपण होऊन

Who can remove the Chairman of State Public Service Commission?
1) President on recommendation of Supreme Court 2) Governor on recommendation of High Court
3) By the Chief Justice of the High Court 4) By the Governor of the State concerned

---

45 **लोक न्यायालयाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर नाही?**

1) कायदेशीर सेवा अधिसत्ता अधिनियम (Legal Services Authorities Act) 1987 नुसार लोकन्यायालयांना वैधानिक दर्जा दिला गेला.
2) लोकन्यायालयात केवळ सेवेतील अथवा सेवानिवृत्त न्यायिक व्यक्तिंचाच समावेश होवू शकतो.
3) लोकन्यायालयाने दिलेला प्रत्येक निर्णय हा अंतीम असतो आणि तो दोन्ही पक्षांवर बंधनकारक असतो.
4) लोकन्यायालयाने दिलेला निर्णय हा दिवाणी न्यायालयाने दिलेल्या निवाड्यासमान असतो.

Which of the following statements about People's Court is not correct?
1) According to the Legal Services Authorities Act 1987, Loknyayalaya were given statutory status.
2) Loknyayalaya can consist of only serving or retired judicial persons.
3) Every decision rendered by the Loknyayalaya shall be final and binding on both the parties.

4) The judgment given by the Loknyayalaya is equivalent to the judgment given by the Civil Court.

भारतीय अर्थशास्त्र(Indian Economics)

---

46 **वृद्धी विरहित विकास हा कोणत्याही मागास देशात.**

विधान अ : वृद्धी आणि विकास या दोन्ही प्रक्रिया एकत्र चालतात हे नक्की सांगता येत नाही.
विधान ब :वृद्धी विरहित विकासात कोणत्याही देशाचे राष्ट्रीय उत्पन्न वाढत जाते, मात्र अर्थव्यवस्थेत विकासाची प्रक्रिया होत नाही.
विधान क :वृद्धी विरहित विकास म्हणजे एखाद्या राष्ट्रात विदेशी कंपन्या स्थापन करणे, त्यांना निर्यात सुट देणे, निर्यात वाढविणे, राष्ट्रीय उत्पादनात वाढ करणे अशी प्रक्रिया पार पडत नाही.
विधान ड :वृद्धी विरहित विकास ही कल्पना 'डी फ्रीडमन आणि सॅम्युएलसन' या दोन अर्थतज्ज्ञाने मांडली आहे.
पर्यायी उत्तरे :
1) विधान (अ) आणि (ड) सत्य असून विधान (ब) आणि (क) असत्य आहेत
2) विधान (अ) आणि (ब) सत्य असून विधान (क) आणि (ड) असत्य आहेत
3) विधान (ब) आणि (क) सत्य असून, विधान (अ) आणि (ड) असत्य आहेत.
4) विधान (अ) आणि (क) सत्य असून, विधान (ब) आणि (ड) असत्य आहेत.

Development without growth in any backward country
Statement (a) : It cannot be said with certainty that both processes of growth and development go hand in hand.
Statement (b): In non-incremental development, the national income of any country increases, but the process of development does not take place in the economy.
Statement (c) : Development without growth is Not the process of establishing foreign companies in a country, giving them export subsidies, increasing exports, increasing national production.
Statement (d): The concept of non incremental development is presented by two economists, D Friedman and Samuelson.
Option Answers:
1) Statements (a) and (d) are true and statements (b) and (c) are false
2) Statements (a) and (b) are true and statements (c) and (d) are false
3) Statements (b) and (c) are true and statements (a) and (d) are false.
4) Statements (a) and (c) are true and statements (b) and (d) are false.

---

47 **कुळ कायदा (वहिवाट) सुधारणांमध्ये पुढील गोष्टींचा समावेश होतो :**

(अ) कुळ खंडणी (वहिवाट खंड/भाडे) नियमन
(ब) वहिवाटीची सुरक्षितता
(क) कुळांना (वहिवाट दारांना) मालकी हक्क देण्याबाबत पुष्टी
(ड) कसाऊ जमिनीच्या आकारावर मर्यादा
पर्यायी उत्तरे :
1) फक्त (अ) आणि (ब) 2) (अ), (ब), (क) आणि (ड)
3) फक्त (ब) आणि (क) 4) फक्त (अ), (ब) आणि (क)

The Clan Law (Occupation) Amendments include:
(a) Kul Khandani (Occupancy Volume/Rent) Regulation
(b) Security of Tenure
(c) Confirmation regarding grant of ownership rights to clans (occupancy houses).
(d) Limitation on size of Fertile land
Option Answers:
1) (a) and (b) only 2) (a), (b), (c) and (d)

3) Only (b) and (c) 4) Only (a), (b) and (c)

---

48 **विधान (अ) : व्यापारी, कारखानदार यांना वारंवार व्यवहारा करिता पैसे काढण्याची जरूरी भासते त्यांच्यासाठी बँक बचत खात्याची सुविधा पुरवितात**

विधान (ब) : चालू खात्यातून दिवसातून कितीही वेळा पैसे काढता येतात.
विधान (क) : बचत खात्यावरील ठेवी ठेवीदारानी मागताक्षणी बँकांना परत कराव्या लागतात, मात्र चालू खात्यावरील ठेवी ठेवीदारांनी मागताक्षणी बँक परत करत नाहीत.
विधान (ड) : बचत आणि चालू खात्यावरील ठेवीवर बँकांना त्याचा वापर करून दीर्घमुदतची कर्जे देता येत नाहीत
पर्यायी उत्तरे :
1) विधान (अ) आणि (ब) सत्य असून, विधान (क) आणि (ड) असत्य आहेत.
2) विधान (ब) आणि (क) सत्य असून, विधान (अ) आणि (ड) असत्य आहेत.
3) विधान (ब) आणि (ड) सत्य असून, विधान (अ) आणि (क) असत्य आहेत.
4) केवळ विधान (ब) सत्य असून, बाकी सर्व विधान असत्य आहेत.

Statement (a) : Banks provide facility of savings account to traders, manufacturers who find it necessary to withdraw money for frequent transactions.
Statement (b) : Money can be withdrawn from the current account any number of times in a day.
Statement (c) : Savings account deposits have to be returned by the depositors to the banks on demand, but current account deposits are not returned by the depositors on demand.
Statement (d) : Banks cannot make long-term loans using savings and current account deposits.
Option Answers:
1) Statements (a) and (b) are true and statements (c) and (d) are false.
2) Statements (b) and (c) are true and statements (a) and (d) are false.
3) Statements (b) and (d) are true and statements (a) and (c) are false.
4) Only statement (b) is true, all other statements are false.

---

49 **सन 2011 च्या जनगणने बाबत योग्य विधान / ने ओळखा**

विधान अ : सन 2011 च्या जनगणनेनुसार 1 मार्च 2011 रोजी भारताची लोकसंख्या 121.6 करोड एवढी झाली होती.
विधान ब : सन 2011 च्या जनगणनेनुसार पुरूष लोकसंख्याचे प्रमाण 70.39 करोड एवढे होते.
विधान क : सन 2011 च्या जणगणनेनुसार स्त्रीयांचे प्रमाण 30.61 करोड होते.
विधान ड : सन 2011 च्या जनगणनेनुसार ग्रामीण भागात 75.80 करोड तर शहरी भागात 82.48 करोड लोकसंख्या वास्तव्य करते असे दिसून येते
पर्यायी उत्तरे :
1) विधान केवळ (अ) 'सत्य'असून बाकी सर्व विधान 'असत्य' आहेत.
2) विधान ब आणि (ड) सत्य असून (अ)आणि (क) असत्य आहेत.
3) विधान (अ) आणि (ड) सत्य असून विधान ब आणि (ड) असत्य आहेत.
4) विधान केवळ (ड) सत्य असून बाकी सर्व असत्य आहेत.

Identify the correct statement/s regarding the year 2011 census with .
Statement A : According to the 2011 census, the population of India on March 1, 2011 was 121.6 crore.
Statement B: According to the 2011 census, the male population was 70.39 crore.
Statement C: According to the census of 2011, the number of women was 30.61 crore.
Statement D: According to the 2011 census, 75.80 crore people live in rural areas and 82.48 crore people live in urban areas.
Option Answers:
1) Only statement (a) is 'True' and all other statements are 'False'.
2) Statements b and (d) are true and (a) and (c) are false.
3) Statements (a) and (d) are true and statements b and (d) are false.
4) Statement (d) only is true and all others are false.

ISO 9001-2015

50 **विधान (अ) : भारतात सर्वांत प्रथम कागदी नोट काडण्याचा मान बँक ऑफ बडोदा या बँकेला जातो.**

विधान (ब) : सन 1861 साली कागदी चलन कायदा पारित करण्यात आला आहे.
विधान (क) : 1917 मध्ये एक रुपयाची नोट सर्वप्रथम छापली गेली.
विधान (ड) : 1949 पासून भारतीय रिजर्व बँकेने नोटा छापण्यास सुरूवात केली होती.
पर्यायी उत्तरे :
1) विधान (अ) व (ब) 'सत्य' विधान असुन विधान (क) आणि (ड) असत्य आहे.
2) विधान केवळ (ड) सत्य असुन बाकी सर्व विधाने असत्य आहेत.
3) विधान (ब) आणि (क) सत्य विधाने असुन विधान (अ) आणि (ड) असत्य विधाने आहेत.
4) विधान केवळ (क) सत्य असून बाकी सर्व विधाने असत्य आहेत.

Statement (a) : Bank of Baroda is the first bank in India to issue paper notes.
Statement (b): The Paper Currency Act was passed in the year 1861.
Statement (c) : The first one rupee note was printed in 1917.
Statement (d) : From 1949 the Reserve Bank of India started printing notes.
Option Answers:
1) Statements (a) and (b) are true statements and statements (c) and (d) are false.
2) Statement (d) only is true and all other statements are false.
3) Statements (b) and (c) are true statements and statements (a) and (d) are false statements.
4) Statement (c) only is true and all other statements are false

51 **राष्ट्रीय कृषी विकास योजना बाबत सत्य विधान सांगा ?**

विधान (अ) : कृषी क्षेत्रात 4% वाढीचा दर प्राप्त करण्यासाठी 16 ऑगस्ट 2017 रोजी राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेची घोषणा भारत सरकारने केली आहे.
विधान (ब) : प्राकृतीक संसाधनांच्या अधोर राज्य व जिल्हा करिता कृषी योजना तयार करणे हा उद्देश या योजनेचा आहे.
विधान (क) : राष्ट्रीय कृषी विकास योजना ही 100% केंद्र पुरस्कृत आहे.
विधान (ड) : राष्ट्रीय कृषी विकास योजने अंतर्गत पायाभूत सुविधा आणि मालमत्ता यासाठी केंद्रसरकार राज्यांना 30% निधी देते.
पर्यायी उत्तरे :
1) विधान केवळ (क) सत्य असुन बाकी सर्व असत्य आहेत.
2) विधान (अ), (ब), (क) सत्य असुन केवळ (ड) असत्य आहे.
3) विधान (ब) आणि (ड) सत्य असुन (अ) आणि (क) असत्य आहेत.
4) वरील सर्व विधाने सत्य आहे.

Tell the true statement about National Agricultural Development Scheme?
Statement (a) : Government of India announced National Agricultural Development Scheme on 16th August 2017 to achieve 4% growth rate in agriculture sector.
Statement (b): The objective of this scheme is to prepare agricultural plans for the state and district under the natural resources.
Statement (c) : The National Agricultural Development Scheme is 100% centrally funded.
Statement (d) : The Central Government provides 30% of the funds to the States for infrastructure and assets under the National Agricultural Development Scheme.
Option Answers:
1) Only statement (c) is true and all others are false.
2) Statements (a), (b), (c) are true and only (d) is false.
3) Statements (b) and (d) are true and (a) and (c) are false.
4) All the above statements are true

52 **विदेशी प्रत्यक्ष गुंतवणुक याबाबत सत्य विधान ओळखा.**

विधान (अ) : एखाद्या देशातील कंपनीने व्यवसाय वृद्धी करिता दुसऱ्या देशाला कारखाना व उद्योग उभारण्यासाठी जी गुंतवणुक केली असते त्यास विदेशी प्रत्यक्ष गुंतवणुक म्हणतात.

विधान (ब) : विदेशी प्रत्यक्ष गुंतवणुक द्वारे दुसऱ्या देशात उद्योग स्थापण करणारी कंपनी ही त्या देशातील गुंतवणुक करू शकते किंवा स्वतंत्र कारखाना उभारू शकते.

पर्यायी उत्तरे :

1) विधान (अ) सत्य असुन विधान (ब) असत्य आहे 2) विधान (अ) व (ब) दोन्ही सत्य आहेत

3) विधान (ब) सत्य असुन विधान (अ) असत्य आहे . 4) विधान (अ) व (ब) दोन्ही असत्य आहेत.

Identify the true statement about Foreign Direct Investment.

Statement (a) : The investment made by a company in one country to set up factories and industries in another country for business growth is called Foreign Direct Investment.

Statement (b) : A company setting up an industry in another country through foreign direct investment can either invest in that country or set up an independent factory.

Option Answers:

1) Statement (a) is true and statement (b) is false 2) Both statement (a) and (b) are true

3) Statement (b) is true and statement (a) is false. 4) Both statement (a) and (b) are false.

53 **खालीलपैकी कोणते सहस्त्रक विकास ध्येय नाही?**

1) अतिगरिबी आणि भूख यांचे उच्चाटन 2) सार्वत्रिक प्राथमिक शिक्षण साध्यता

3) बालमृत्यूदर कमी करणे 4) कृषी शाश्वतता साध्य करणे.

Which of the following is not a Millennium Development Goal?

1) Eradication of extreme poverty and hunger 2) Achieving universal primary education

3) Reducing child mortality 4) Achieving agricultural sustainability.

54 **महाराष्ट्र बियाणे महामंडळ याबाबत असत्य विधान / ने ओळखा**

विधान (अ) : महाराष्ट्र बियाणे महामंडळाची स्थापणा 28 एप्रिल 1972 रोजी झाली आहे.

विधान (ब) : महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळाचे मुख्यालय अकोला येथे आहे.

विधान (क) : महाराष्ट्र बियाणे महामंडळात राज्यशासनाचा वाटा 49% आहे. तर राष्ट्रीय बियाणे महामंडळाच्या 35.40% कृषक भागधारकांच्या 12.7% व कृषी विद्यापिठाच्या 2.86 % भागभांडवलाच्या सहभागातून या महामंडळाची निर्मिती केली.

विधान (ड) : महामंडळ स्थापनेवेळी महाराष्ट्र राज्यात अकोला, बुलढाणा, परभणी आणि नांदेड या जिल्ह्यापुरताच कारभार मर्यादित होता.

पर्यायी उत्तरे :

1) विधान (अ) असत्य असुन बाकी सर्व विधान सत्य आहेत.

2) विधान (अ) व (ब) असत्य असुन विधान(क)आणि(ड)सत्य आहेत.

3) विधान (ब) व (क) असत्य असुन विधान (अ) आणि (ड) सत्य आहेत.

4) विधान (अ) सत्य असुन बाकी सर्व विधान असत्य आहेत.

Identify the false statement regarding Maharashtra Seed Corporation

Statement (a) : Maharashtra Seeds Corporation was established on 28th April, 1972.

Statement (b) : Maharashtra State Seed Corporation has its headquarters at Akola.

Statement (c) : State Government's share in Maharashtra Seed Corporation is 49%. The corporation was formed from the participation of 35.40% of the farmer shareholders of the National Seed Corporation, 12.7% and 2.86% ofthe share capital of the Agricultural University.

Statement (d): At the time of establishment of the Corporation, the administration was limited to the districts of Akola, Buldhana, Parbhani and Nanded in the state of Maharashtra.

Option Answers:

1) Statement (a) is false and all other statements are true.

2) Statements (a) and (b) are false and statements (c) and (d) are true.

3) Statements (b) and (c) are false and statements (a) and (d) are true.
4) Statement (a) is true and all other statements are false.

---

55 **पैसा गुणक प्रक्रिया खालील गोष्टी स्पष्ट करते**

1) बँकांची पतनिर्मिती आणि ठेवींची निर्मिती 2) पैशाचे उच्चशक्ती स्रोत
3) पतनिर्मितीद्वारे बँकांकडून पैशाची वाढ 4) वरील सर्व बाबी

The money multiplier process explains the following

1) Credit creation and deposit creation of banks 2) High power source of money
3) Increase of money by banks through credit creation 4) All of the above

---

56 **विधान (अ) :रोख राखीव प्रमाण (Cash Reserve Ration -CRR) असा पैसा जो देशातल्या प्रत्येक बँकेला तीच्या मागणी व मुदत ठेवीपैकी मध्यवर्ती बँकेने निर्धारित केलेल्या टक्केवारीची रक्कम मध्यवर्ती बँकेकडे ठेवावी लागते**

विधान (ब) :अतिरिक्त रिर्जव पैसा (Excess Reserve money-ERM) असा पैसा बँकानी मध्यवर्ती बँकेकडेCRRच्या रूपाने ठेवलेल्या रक्कमे व्यतिरिक्त जी रक्कम बँकेकडे शिल्लक राहते.

पर्यायी उत्तरे :

1) विधान (अ) सत्य असुन विधान (ब) असत्य आहे. 2) विधान (ब) सत्य असुन विधान (अ) असत्य आहे.
3) विधान (अ) व (ब) दोन्ही विधाने सत्य आहे. 4) विधान (अ) व (ब) दोन्ही विधाने असत्य आहेत.

Statement (A): Cash Reserve Ration (CRR) is the money that every bank in the country has to keep with the **central bank as a percentage of its demand and fixed deposits determined by the central bank.**
Statement (b): Excess reserve money (ERM) is the money that remains with the bank in addition to the amount deposited by the banks in the form of CRR with the central bank.
Option Answers:

1) Statement (a) is true and statement (b) is false. 2) Statement (b) is true and statement (a) is false.
3) Both statements (a) and (b) are true. 4) Statements (a) and (b) both are false.

---

57 **घाऊक किंमत निर्देशांकामध्ये (WPI) पुढीलपैकी कोणत्या वस्तूंची किंमतींचा विचार केला जातो?**

(अ) प्राथमिक वस्तू (ब) इंधन (क) उत्पादित वस्तू
पर्यायी उत्तरे :
1) फक्त (अ) आणि (क) 2) फक्त (अ) आणि (ब) 3) फक्त (ब) 4) वरील सर्व

Wholesale Price Index (WPI) considers the prices of which of the following commodities?
(a) Primary goods (b) Fuels (c) Manufactured goods
Option Answers:
1) (a) and (c) only 2) (a) and (b) only 3) (b) only 4) All of the above

---

58 **'उदारीकरणा' बाबत सत्य विधान ओळखा**

विधान (अ) : उदारीकरणाच्या माध्यमातून अर्थव्यवस्थे मध्ये दुरगामी मुलभुत बदल घडवून आणणे, वित्तीय क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र यामध्ये धोरणात्मक बदल मोठ्या प्रमाणात झाला.
विधान (ब) : उदारीकरणांमुळे 'आयातीवरील' संख्यात्मक बंधने कमी झाली असुन आयाती करणाचे उदारीकरण झाली आहे.
पर्यायी उत्तरे :
1) विधान अ सत्य असुन विधान ब असत्य आहे. 2) विधान अ व ब दोन्ही सत्य आहेत.
3) विधान अ व ब दोन्ही असत्य आहेत. 4) विधान ब सत्य असुन विधान अ असत्य आहे.

Identify the true statement about 'Liberalisation'
Statement (a) : Through liberalisation, bringing about far-reaching fundamental changes in the economy, policy changes in the financial sector, industrial sector took place on a large scale.
Assertion (b) : Liberalizations have reduced numerical restrictions on 'import' and liberalized importation.
Option Answers:

ISO 9001-2015

1) Statement A is true and statement B is false. 2) Both statements A and B are true.
3) Both statement A and B are false. 4) Statement B is true and statement A is false.

---

59 **तुटीच्या अर्थभरण्याचे परिणाम कोणते होतात.**

विधान (अ) : बेरोजगारी दुर करण्यासाठी तुटीचा अर्थभरणा उपयोगी ठरतो.
विधान (ब) : बाजारात महागाई असताना तुटीचा अर्थभरणा करता येत नाही. कारण तुटीच्या अर्थभरण्याने महागाई वाढते.
विधान (क): तुटीच्या अर्थभरण्यामध्ये पैशाचे हस्तांतरण रिझर्व बँकेकडुन लोकांकडे व इतर बँकाकडे होते.
विधान (ड) : आर्थिक विकासास पैसा पुरविण्याचे हे प्रभावी साधन आहे.
पर्याय उत्तरे :
1) विधान (अ) व विधान (ब) सत्य असुन विधान (क) व विधान (ड) असत्य आहेत.
2) विधान (क) व (ड) सत्य असुन विधान (अ) व (ब) असत्य आहेत.
3) विधान (अ) व (क) सत्य असुन विधान (ब) व (ड) असत्य आहेत.
4) वरील सर्व विधाने सत्य आहेत.

What are the effects of deficit financing?
Statement (a) : Deficit financing is useful in reducing unemployment.
Statement (b) : Deficit cannot be financed when there is inflation in the market. Because deficit financing increases inflation.
Statement (c): Deficit financing involves the transfer of money from the Reserve Bank to the public and to other banks.
Statement (d): It is an effective means of providing money for economic development
Option Answers:
1) Statement (a) and Statement (b) are true and Statement (c) and Statement (d) are false.
2) Statement (c) and (d) are true and statement (a) and (b) are false.
3) Statement (a) and (c) are true and statement (b) and (d) are false.
4) All the above statements are true.

---

60 (अ) दारिद्रयररेषा ठरविण्यासाठी प्रत्येक व्यक्तीमागे महिन्याचा किमान खर्च ठरविला जातो. त्याला निरपेक्ष दारिद्रय आणि सापेक्ष दारिद्रय म्हणतात

(ब) मासिक दरडोई उपभोग खर्च व्यक्तीला जगण्यासाठी आवश्यक असणाऱ्या अन्न व गैर अन्न वस्तू आणि सेवांच्या वर होणारा खर्च असतो, त्याचे आकडे ठरविण्यासाठी राष्ट्रीय नमुना पाहणी कार्यालयाच्या घरगूती उपभोग खर्च परिक्षणाची आकडेवारी वापरली जाते.
वरील विधानापैकी असत्य विधान ओळखा :
1) फक्त अ 2) फक्त ब 3) अ, ब दोन्ही सत्य 4) अ, ब दोन्ही असत्य
(a) The minimum monthly expenditure per person is determined to determine the poverty line. It is called absolute poverty and relative poverty
(b) Monthly Per Capita Consumption Expenditure is the expenditure on food and non-food goods and services required for the living of an individual, using National Sample Survey Office's Household Consumption Expenditure Survey data.
Identify the false statement among the above statements :
1) A only 2) B only 3) Both A and B are true 4) Both A and B are false

---

चालू घडामोडी (Current Affairs)

61 **'चांद्रयान - 3 मोहिमेच्या' संदर्भात खालील विधानांचा विचार करून योग्य विधान / ने ओळखा.**
(अ) चांद्रयान - 3 मोहिमेच्या 'विक्रम लॅंडर' चे चंद्राच्या ज्या भागावर अवतरण झाले त्या भागाला 'तिरंगा पॉईट' हे नाव देण्यात आले आहे.
(ब) भारतात 23 ऑगस्ट हा दिवस 'राष्ट्रीय अवकाश दिन' म्हणून साजरा करण्यात येणार आहे.
पर्यायी उत्तरे

1) विधाने (अ) आणि (ब) विधान योग्य आहेत. 2) फक्त (अ) विधान योग्य आहे.
3) विधाने (अ) आणि (ब) विधान अयोग्य आहेत. 4) फक्त (ब) विधान योग्य आहे.

Consider the following statement/s regarding 'Chandrayaan-3 Mission' and identify the correct statement with .

(a) The part of the moon where the 'Vikram Ladder' of the Chandrayaan-3 mission landed is named 'Tiranga Point'.

(b) 23rd August will be celebrated as 'National Space Day' in India.

Alternative answers

1) Statements (a) and (b) Statements are correct. 2) Only statement (a) is correct.
3) Statements (a) and (b) Statements are incorrect. 4) Only statement (b) is correct

---

62 **राष्ट्रीय सांख्यिकी कार्यालयाने सन 2023 - 2024 या आर्थिक वर्षातील पहिल्या तिमाही तील (एप्रिल ते जून) आर्थिक विकासाचा अहवाल 31 ऑगस्ट 2023 रोजी जाहिर केला, या अहवालानुसार भारताचा विकास दर किती टक्के निश्चित करण्यात आला आहे ?**

1) 7.8 टक्के 2) 7.5 टक्के 3) 6.8 टक्के 4) 5.2 टक्के

The National Statistical Office released the economic development report for the first quarter (April to June) of the financial year 2023-2024 on 31 August 2023. According to this report, India's growth rate has been determined as what percentage?

1) 7.8 percent 2) 7.5 percent 3) 6.8 percent 4) 5.2 percent

---

63 **'मेरा बिल, मेरा अधिकार' या योजनेबाबत योग्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) केंद्र सरकारने मेरा बिल, मेरा अधिकार ही योजना 1 सप्टेंबर 2023 पासून सर्व खरेदीसाठी GST बिले मागण्यासाठी ग्राहकांना प्रोत्साहीत करणे. यासाठी निर्माण केली आहे.

(ब) केंद्र सरकारतर्फे मासिक आधारावर 1 कोटीचे बक्षिस या योजनेच्या माध्यमातून प्रत्येकी 5 लोकाना दिले जाणार आहे.

(क) मेरा बिल, मेरा अधिकार या योजनेचा लाभ घेण्यासाठी ग्राहकाना किमान 5 रू बिल सादर करणे बंधनकारक राहील.

पर्यायी उत्तरे

1) फक्त (ब) आणि (क) विधाने योग्य आहेत. 2) फक्त (ब) विधान योग्य आहे
3) फक्त (अ) विधान योग्य आहे. 4) फक्त (अ) आणि (क) विधाने योग्य आहेत.

Identify the correct statement with / about the scheme 'Mera Bill, Mera Adhikar'.

(a) Mera Bill, Mera Adhikar scheme by Central Government to encourage consumers to ask for GST bills for all purchases from September 1, 2023.

(b) Central Government will give a prize of 1 crore to 5 people each through this scheme on a monthly basis.

(c) To avail the Mera Bil, Mera Adhikar scheme, it will be mandatory for the customer to present a minimum Rs 5 bill.

Alternative answers

1) Only statements (b) and (c) are correct. 2) Only statement (b) is correct
3) Only statement (a) is correct. 4) Only statements (a) and (c) are correct

---

64 **'BRICS परिषद - 2023' बाबत योग्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) 'BRICS परिषद - 2023' ची ही स्थापनेनंतरची पंधरावी परिषद ऑगस्ट 2023 मध्ये 'दक्षिण आफ्रिका' या देशात आयोजित केली होती.

(ब) 'BRICS परिषद - 2023 मध्ये' नविन सहा देशांना सामावून घेण्याचा निर्णय झाल्यामुळे 1 जानेवारी 2024 पासून या संघटनेत सदस्य राष्ट्रांची संख्या अकरा झाली आहे.

(क) 'BRICS परिषद – 2023' च्या परिषदेचे अध्यक्ष सिरिल रामाफोसा यांनी एकुण 49 देशांच्या नेत्यांना या परिषदेसाठी निमंत्रित केले होते.

पर्यायी उत्तरे

1) फक्त (अ) विधान योग्य आहे. 2) वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.
3) फक्त (ब) आणि (क) विधाने योग्य आहेत. 4) फक्त (अ) आणि (ब) विधाने योग्य आहेत.

Identify the correct statement/s regarding 'BRICS Conference - 2023' with .

(a) The fifteenth post-establishment meeting of the 'BRICS Conference - 2023' was held in the country of 'South Africa' in August 2023.

(b) The decision to induct six new countries into the 'BRICS Conference - 2023' has increased the number of member states to eleven with effect from 1 January 2024.

(c) President Cyril Ramaphosa of the 'BRICS Conference – 2023' had invited the leaders of a total of 49 countries for this conference.

Alternative answers

1) Only (a) is correct. 2) All the above statements are correct.
3) Only statements (b) and (c) are correct. 4) Only statements (a) and (b) are correct

---

65 **'लुनार पोलर एक्सप्लोरेशन मिशन' (LUPEX) बाबत योग्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) लुनार पोलर एक्सप्लोरेशन मिशन अंतर्गत जपानची एजन्सी JAXA आणि भारतीय अंतराळ संशोधन संस्था (ISRO) यांच्यात चंद्र ध्रुवीय शोध मोहिमेबाबत सह्योगी उपक्रम राबवला जात आहे.

(ब) 'LUPEX' या मिशन अंतर्गत राबविले जाणारे उपक्रम हे सन 2030 पासून सुरू होणार आहेत.

(क) 'JAXA' आणि ISRO' या दोन संस्था 'LUPEX' मोहिमेअंतर्गत रोव्हर आणि लॅडरचा विकसित करणार आहेत.

पर्यायी उत्तरे

1) फक्त (अ) आणि (ब) विधाने योग्य आहेत. 2) फक्त (अ) आणि (क) विधाने योग्य आहेत.
3) फक्त (अ) विधान योग्य आहे. 4) फक्त (ब) आणि (क) विधाने योग्य आहेत.

Identify the correct statement/s about 'Lunar Polar Exploration Mission' (LUPEX).

(a) Under the Lunar Polar Exploration Mission, japani's agency JAXA and the Indian Space Research Organization (ISRO) are carrying out collaborative activities on lunar polar exploration missions.

(b) The activities to be implemented under the mission 'LUPEX' will be started from the year 2030.

(c) Two organizations 'JAXA' and ISRO' will develop rover and ladder under 'LUPEX' mission.

Alternative answers

1) Only statements (a) and (b) are correct. 2) Only statements (a) and (c) are correct.
3) Only statement (a) is correct. 4) Only statements (b) and (c) are correct

---

66 **ऑगस्ट 2023 मध्ये बांग्लादेशाने भारताकडून सात जीवनावश्यक वस्तूंचा सुरक्षित पुरवठा मागितला आहे, यामध्ये कोणत्या जीवनाश्यक वस्तूचा समावेश नाही ?**

(अ) गहू, तांदूळ, साखर (ब) कांदा, आले, मसूर (क) कांदा, गहू, लसूण (ड) बटाटा, बाजरी, लाल मिरची

पर्यायी उत्तरे

1) फक्त (अ), (ब)आणि (क) जीवनाश्यक वस्तूचा समावेश नाही. 2) फक्त (अ), आणि (क) जीवनाश्यक वस्तूचा समावेश नाही.
3) फक्त (ड) जीवनाश्यक वस्तूचा समावेश नाही. 4) फक्त (क) जीवनाश्यक वस्तूचा समावेश नाही.

Bangladesh has sought secure supply of seven essential commodities from India in August 2023, which one is not included?

(a) Wheat, rice, sugar (b) Onion, ginger, lentils (c) Onion, wheat, garlic (d) Potato, millet, red chilli

Alternative answers

1) Only (a), (b) and (c) do not include essential commodities. 2) Only (a), and (c) do not include essentials.
3) Only (d) does not include essentials. 4) Only (c) Dose not include essential commodity

---

67 **'ISSF World championships - 2023' बाबत योग्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) ISSF World championships स्पर्धा ही आंतरराष्ट्रीय नेमबाजी क्रिडा महासंघाद्वारे आयोजित केली जाते.

(ब) सन 2023 च्या या स्पर्धेत भारताच्या महिला संघाने 50 मीटर रायफल 3 पोझिशन्समध्ये सुवर्ण पदक प्राप्त केले आहे.

(क) सन 2023 च्या या स्पर्धेत भारताला एकूण 9 पदके मिळाली आहेत.

पर्यायी उत्तरे

1) फक्त (अ) आणि (क) विधाने योग्य आहेत. 2) वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.
3) फक्त (ब)आणि (क) विधाने योग्य आहेत. 4) फक्त (अ) विधान योग्य आहे.

Identify the correct statement/s regarding 'ISSF World championships - 2023'.

(a) The ISSF World championships are organized by the International Shooting Sports Federation.

(b) Indian women's team has won gold medal in 50m rifle 3 positions in this event of year 2023.

(c) India has won a total of 9 medals in this 2023 event.

Alternative answers

1) Only statements (a) and (c) are correct. 2) All the above statements are correct.

3) Only statements (b) and (c) are correct. 4) Only statement (a) is correct

---

68 **'Smoke and Ashes' हे पुस्तक खालीलपैकी कोणी नुकतेच लिहले आहे?**

1) जयदीप मुखर्जी 2) रूपी कौर 3) के.के. शैलजा 4) अमिताव घोष

Who among the following recently wrote the book 'Smoke and Ashes'?

1) Jaideep Mukherjee 2) Rupi Kaur 3) K.K. Shailaja 4) Amitav Ghosh

---

69 **भारताचे विद्यमान पंतप्रधान यांना विविध देशाकडून मिळालेल्या पुरस्काराबाबत योग्य जोड्या लावा.**

	देश		**पुरस्कार**
(अ)	ग्रॅंड क्रॉस ऑफ द ऑर्डर ऑफ ऑनर	(1)	पलाऊ
(ब)	इकवाल पुरस्कार	(2)	ग्रीस
(क)	ऑर्डर ऑफ द ड्रक ग्याल्पो	(3)	संयुक्त अरब अमिराती
(ड)	ऑर्डर ऑफ झायेद पुरस्कार	(4)	भुतान

पर्यायी उत्तरे

	(अ)	(ब)	(क)	(ड)
1)	2	1	4	3
2)	3	1	2	4
3)	4	3	2	1
4)	3	4	1	2

Match the awards received by the current Prime Minister of India from different countries.

Country	**Award**
(a) Grad Cross of the Order of Honor	(1) Palau
(b) Iqwal Award	(2) Greece
(c) Order of the Druk Gyalpo	(3) United Arab Emirates
(d) Order of Zayed Award	(4) Bhutan

Alternative answers

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
1)	2	1	4	3
2)	3	1	2	4
3)	4	3	2	1
4)	3	4	1	2

---

70 **खालील विधानांचा विचार करून योग्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) भारताची नवीन संसद भवन ही इमारत 28 मे 2023 रोजी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी भारताला सर्मपित केली आहे.
(ब) नवीन संसद भवन इमारत ही पंचकोनी आकाराची आहे.
(क) नवीन संसद भवन इमारतीचे वास्तूविशारद बिमल पटेल हे आहेत.
(ड) नवीन संसद भवनातील लोकसभा सभाग्रहाला राष्ट्रीय फुल कमळाची थीम लावण्यात आली आहे.

पर्यायी उत्तरे

1) फक्त (अ), (ब) आणि (क) विधाने योग्य आहेत. 2) फक्त (अ) आणि (क) विधाने योग्य आहेत.
3) फक्त (ब) आणि (क) विधाने योग्य आहेत. 4) फक्त (ब) विधान योग्य आहे.

Consider the following statement/s and identify the correct statement.

(a) The New Parliament Building of India was dedicated to India by Prime Minister Narendra Modi on 28 May 2023.
(b) The new Parliament building is pentagonal in shape.
(c) The architect of the new Parliament Building is Bimal Patel.
(d) The theme of the National Flower Lotus is given to the Lok Sabha in the New Parliament Building.

Alternative answers

1) Only statements (a), (b) and (c) are correct. 2) Only statements (a) and (c) are correct.
3) Only statements (b) and (c) are correct. 4) Only statement (b) is correct

71 **खालीलपैकी भारतातील कोणत्या महानगरीय शहरातील पोलीस आयुक्तालय जून 2023 मध्ये सर्व पोलीस ठाण्यामध्ये गुन्ह्यांच्या ठिकाणावरून जप्त केलेले पुरावे आणि मालमत्ता साठविण्यासाठी 'ई - मालखाना' नामक एक वैज्ञानिक साठवण प्रणाली सुरू केली आहे.**

1) चेन्नई 2) सुरत 3) विशाखा पट्टणम 4) पुणे

Which of the following metropolitan cities in India Police Commissionerate has introduced a scientific storage system called 'E-Malkhana' in June 2023 in all police stations to store evidence and property recovered from crime scenes.

1) Chennai 2) Surat 3) Visakhapatnam 4) Pune

72 **मेघालय या राज्यात मे - 2023 मध्ये उद्घाटन केलेल्या 'डावकी भू - बंदराबाबत' योग्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) डावकी भू - बंदरामुळे भारत आणि भूतान या दोन देशातील व्यापार आणि वाणिज्य क्षेत्राला चालना मिळणार आहे.

(ब) डावकी भू - बंदर हे मेघालय राज्यातील पश्चिम 'जैंतिया हिल्स' या जिल्ह्यात निर्माण केले आहे.

पर्यायी उत्तरे

1) फक्त (ब) विधान योग्य आहे. 2) विधाने (अ) आणि (ब) दोन्ही योग्य आहेत.

3) फक्त (अ) विधान योग्य आहे. 4) विधाने (अ) आणि (ब) दोन्ही अयोग्य आहेत.

Identify the correct statement regarding 'Dawki Land Port' inaugurated in May - 2023 in the state of Meghalaya.

(a) Dawki land port will boost trade and commerce between India and Bhutan.

(b) Dawki land port has been constructed in the western 'Jaintia Hills' district of the state of Meghalaya.

Alternative answers

1) Only statement (b) is correct. 2) Both statements (a) and (b) are correct.

3) Only statement (a) is correct. 4) Both statements (a) and (b) are incorrect

73 **वर्ल्ड इकॉनॉमिक फोरम (WEF) ने प्रसिद्ध केलेल्या 'ऊर्जा संक्रमण निर्देशांक - 2023' बाबत अयोग्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) 'ऊर्जा संक्रमण निर्देशांक - 2023' नुसार भारत जागतिक स्तरावर 120 देशामध्ये 67 व्या स्थानावर आहे.

(ब) 'ऊर्जा संक्रमण निर्देशांक - 2023' नुसार 120 देशामध्ये प्रथम क्रमांकावर 'डेन्मार्क' हा देश आहे.

(क) 'ऊर्जा संक्रमण निर्देशांक - 2023' च्या अहवालानुसार 2014 ते 2023 पर्यत जागतिक सरासरी 'E T I' गुण 10% ने वाढले आहेत.

पर्यायी उत्तरे

1) फक्त (अ) आणि (क) विधाने अयोग्य आहेत. 2) फक्त (अ) आणि (ब) विधाने अयोग्य आहेत.

3) फक्त (ब) आणि (क) विधाने अयोग्य आहेत. 4) फक्त (ब) विधान अयोग्य आहे.

Identify the incorrect statement / about the 'Energy Transition Index - 2023' released by the World Economic Forum (WEF).

(a) According to 'Energy Transition Index - 2023' India is ranked 67th out of 120 countries globally.

(b) According to 'Energy Transition Index - 2023' the country 'Denmark' is ranked first among 120 countries.

(c) The global average 'E T I' score has increased by 10% from 2014 to 2023 as per the 'Energy Transition Index - 2023' report.

Alternative answers

1) Only statements (a) and (c) are incorrect. 2) Only statements (a) and (b) are incorrect.

3) Only statements (b) and (c) are incorrect. 4) Only statement (b) is incorrect

74 **रक्ताच्या कर्करोगासाठी 'मेडिसिन्स पेटंट पुल करार' नुकताच करण्यात आला आहे, या कराराबाबत योग्य विधान/ ने ओळखा.**

(अ) 'मेडिसिन्स पेटंट पुल करारा' हा भारत आणि जपान या दोन देशामध्ये झाला आहे.

(ब) 'मेडिसिन्स पेटंट पुल करार' ही आरोग्य क्षेत्रातील सर्वात महत्वाची भारत सरकारच्या एम्सची संस्था आहे.

(क) 'मेडिसिन्स पेटंट पुल करार' या आरोग्य क्षेत्रातील संस्थेची स्थापना जुलै 2010 मध्ये भारतातील चेन्नई येथे करण्यात आली होती.

पर्यायी उत्तरे

1) फक्त (अ) विधान योग्य आहे. 2) वरील सर्व विधाने अयोग्य आहेत.

3) फक्त (अ) आणि (क) विधाने योग्य आहेत. 4) फक्त (ब) आणि (क) विधाने योग्य आहेत.

Recently the 'Medicines Patent Pull Agreement' for Leukemia has been concluded, identify the correct statement about this agreement.

(a) The 'Medicines Patent Pull Agreement' has been signed between India and Japan.

(b) 'Medicines Patent Pull Agreement' is the most important AIIMS organization of Government of India in health sector.
(c) The Medicines Patent Pull Agreement, a health sector body, was established in July 2010 in Chennai, India.

Alternative answers

1) Only statement (a) is correct. 2) All the above statements are incorrect.
3) Only statements (a) and (c) are correct. 4) Only statements (b) and (c) are correct

75 **लिथियम - आयन बॅटरीचे सह - शोधक आणि रसायनशास्त्रातील 2019 नोबल पारितोषिक सह-विजेते प्रसिद्ध शास्त्रज्ञ 'जॉन बॅनिस्टर गुडनफ यांचे जुन-2023 मध्ये निधन झाले, ते खालीलपैकी कोणत्या देशाचे शास्त्रज्ञ होते ?**

1) ब्रिटन 2) रशिया 3) अमेरिका 4) जर्मनी

Renowned scientist John Bannister Goodenough, co-inventor of lithium-ion battery and co-winner of the 2019 Nobel Prize in Chemistry, died in Jun-2023. He was a scientist from which of the following countries?

1) Britain 2) Russia 3) America 4) Germany

सामान्य विज्ञान(General Science)

76 **पुढीलपैकी जैवतंत्रज्ञानाच्या वापराचे/ची उदाहरण/उदाहरणे कोणती/ते ?**

(अ) दुधाचे दही बनणे
(ब) बेकर यीस्ट घालून भात आंबवणे
(क) विषाणूच्या जनुकाचे जीवाणूत रोपण करणे.
(ड) रोगाचा इलाज करण्यासाठी माणसात निरोगी जनुकाचे रोपण

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त (क) आणि (ड) 2) फक्त (ड) 3) फक्त (अ),(ब) आणि (ड) 4) वरील सर्व

Which of the following is/are examples of the use of biotechnology?

(a) Curdling of milk
(b) Fermenting rice by adding baker's yeast
(c) Implantation of virus gene into a bacterium.
(d) Implantation of a healthy gene into a human to cure a disease

Option Answers:

1) (c) and (d) only 2) (d) only 3) (a), (b) and (d) only 4) All of the above

77 **खालील विधाने लक्षात घ्या ?**

(अ) मानवी हृदय हे स्वत: अकुचंन व प्रसरण पावू शकते.
(ब) मानवी हृदयास 'मायोजेनीक हृदय' असे संबोधले जाते.

पर्यायी उत्तरे :

1) दोन्ही विधाने बरोबर आणि पहिले विधान हे दुसऱ्या विधानाचे योग्य स्पष्टीकरण आहे.
2) दोन्ही विधाने बरोबर आणि दुसरे विधान हे पहिल्या विधानाचे योग्य स्पष्टीकारण आहे.
3) दोन्ही विधाने बरोबर परंतु कोणतेही विधान कुणाचे स्पष्टीकारण देत नाही.
4) पहिले विधान बरोबर दुसरे विधान चुक

Consider the following statements?

(a) The human heart can contract and dilate itself.
(b) Human heart is called 'myogenic heart'.

Option Answers:

1) Both the statements are correct and the first statement is the correct explanation of the second statement.
2) Both statements are correct and the second statement is a correct explanation of the first statement.
3) Both statements are correct but neither statement explains why.
4) The first statement is correct and the second statement is incorrect

78 **खाली रक्तातील पदार्थांची यादी दिलेली आहे, यापैकी काही पदार्थाचे गाळण मुत्रपींडाद्वारे केले जाते जे की पुन्हा रक्तात शोषले जाते.**

(अ) लाल रक्तपेशी (ब) पांढऱ्या रक्तपेशी
(क) रक्तपट्टीका (ड) ग्लुकोज
(इ) अमिनो आम्ल (फ) सोडीयम आयन
(ह) बायकार्बोनेट (ग) पाणी
वरीलपैकी कुठले पदार्थ मुत्रपींडाद्वारे गाळूण पुन्हा शोषले जातात ?
पर्यायी उत्तरे:
1) फक्त (अ), (ब), (क), (ड), (ह) 2) फक्त (ड), (इ), (फ), (ह), (ग)
3) फक्त (अ), (ब), (क), (ड), (इ) 3) (अ), (ब), (क), (ड), (इ), (फ), (ह), (ग)

Below is a list of substances in the blood, some of which are filtered by the kidneys and then reabsorbed into the blood.
(a) Red blood cells (b) White blood cells
(c) Blood platelets (d) Glucose
(e) Amino acid (f) Sodium ion
(h) Bicarbonate (c) Water
Which of the above substances are reabsorbed by the kidney?
Option Answers:
1) Only (a), (b), (c), (d), (h) 2) Only (d), (e), (f), (h), (c)
3) Only (a), (b), (c), (d), (e) 3) (a), (b), (c), (d), (e), (f), (h)), (c)

79 **खालील विधान लक्षात घ्या.**

(अ) सारखी दिसणारी जुळे (Indentical Twin) ही एकेरी (Single Fertilization) तयार होतात.
(ब) सारखी दिसणारे जुळ्यांची DNA ऐकमेकांशी तंतोतंत जुळतात.
आता सांगा की.
पर्यायी उत्तरे :
1) दोन्ही विधाने बरोबर आणि पहिले विधान दुसऱ्या विधानाचे योग्य स्पष्टीकरण आहे.
2) दोन्ही विधाने बरोबर आणि दुसरे विधान पहिल्या विधानाचे योग्य स्पष्टीकरण आहे.
3) दोन्ही विधाने बरोबर परंतु कोणतेही विधान कुणाचे स्पष्टीकरण देत नाही.
4) पहिले विधान बरोबर दुसरे विधान चुक.

Consider the following statement.
(a) Identical Twins are formed in Single Fertilization.
(b) Identical twins have identical DNA matches exactly.
Now tell me.
Option Answers:
1) Both the statements are correct and the first statement is the correct explanation of the second statement.
2) Both the statements are correct and the second statement is the correct explanation of the first statement.
3) Both statements are correct but neither statement explains who.
4) The first statement is correct and the second statement is incorrect.

80 **लयकारीकांबद्दल (Lysosomes) खालील वाक्ये लक्षात घ्या**

(अ) लयकारीका ह्या बहूआवरणीय पटलाने वेष्टिलेले असतात.
(ब) सस्तन प्राण्यांच्या RBC मध्ये लयकारीका असतात.
(क) आत्मघाती पिशव्या (Suicide Bags) तसेच 'उध्वसकारी पथक' (Demolition Squads) ही लयकारीकांची नावे आहेत.
(ड) वनस्पती पेशींमध्ये मुबलक प्रमाणवर लयकारीका असतात.
वरील विधानांपैकी अयोग्य नसलेले विधान / विधाने ओळखा.

1) (अ) आणि (ड) 2) (ब) आणि (क) 3) (ब) आणि (क) 4) फक्त (अ)

Consider the following sentences about Lysosomes

(a) Lysosomes is covered by multilayered membrane.
(B) Mammalian RBCs contain Lysosomes.
(c) Suicide Bags and 'Demolition Squads' are the names of laykarikas.
(d) Lysosomes are abundant in plant cells.

Identify the correct statement / statements from the above statements.

1) (a) and (d) 2) (b) and (c) 3) (a) and (c) 4) (a) only

81 **अणु विद्युत ऊर्जा निर्मितीत कोणत्या समस्या आहेत?**

(अ) आण्विक इंधनाचे अणु-विखंडनानंतर धोकादायक आण्विक प्रारणे बाहेर पडतात.
(ब) आण्विक कचऱ्याची विल्हेवाट जटील प्रश्न आहे.
(क) पुरेसे अणु-इंधन उपलब्ध नसणे.
(ड) अपघानंतर बाहेर पडणाऱ्या आण्विक प्रारणामुळे जीवित हानी होऊ शकते.

पर्यायी उत्तरे :

1) वरील सर्व बरोबर 2) फक्त (अ), (क), (ड) बरोबर 3) फक्त (क) बरोबर 4) फक्त (क) व (ड) बरोबर

What are the problems in nuclear power generation?

(a) Nuclear fission of nuclear fuel releases dangerous nuclear emissions.
(b) Disposal of nuclear waste is a complex issue.
(c) Non-availability of sufficient nuclear-fuel.
(d) Nuclear radiation released after an accident can cause loss of life.

Option Answers:

1) All of the above are correct 2) Only (a), (c), (d) are correct
3) Only (c) is correct 4) Only (c) and (d) are correct

82 **खालील विधाने लक्षात घ्या.**

(अ) डीएनए (DNA) हा ऋणप्रभारीत रेणू आहे.
(ब) डीएनए (DNA) केंद्रकात हिस्टोन (Histone) प्रथिनासोबत बांधील असतो.

आता सांगा की :

1) दोन्ही विधाने बरोबर आणि पहिले विधान दुसऱ्या विधानाचे स्पष्टीकरण होय.
2) दोन्ही विधाने बरोबर परंतू पहिले विधान दुसऱ्या विधानाचे स्पष्टीकरण नाही.
3) पहिले विधान बरोबर दुसरे विधान चुक
4) पहिले विधान चुक दुसरे विधान बरोबर

Consider the following statements.

(a) DNA is a negatively charged molecule.
(b) DNA is bound to histone proteins in the nucleus.

Now say:

1) Both the statements are correct and the first statement is an explanation of the second statement.
2) Both the statements are correct but the first statement is not an explanation of the second statement.
3) The first statement is correct and the second statement is incorrect
4) The first statement is wrong and the second statement is correct

83 **अवकाश संशोधन मंडळाची (COSPAR) उद्दिष्ट्ये :**

(अ) अवकाशातील वैज्ञानिक संशोधनाला उन्नती देणे.
(ब) परिणाम, माहिती आणि अभिप्राया यांची देवाण-घेवाण
(क) जाहीर चर्चा करणाऱ्या साधनांची तरतूद करणे.
(ड) वैज्ञानिक अवकाश संशोधनावर परीणाम करणाऱ्या अडचणीवर चर्चा करणे.

योग्य पर्याय निवडा

1) फक्त (अ) आणि (ब) 2) फक्त (अ), (ब) आणि (ड)
3) फक्त (अ), (क) आणि (ड) 4) (अ), (ब) (क) आणि (ड) (सर्व)

Objectives of the Council for Space Research (COSPAR):
(a) To promote scientific research in space.
(b) Exchange of results, information and feedback
(c) Provision of means of public discussion.
(d) To discuss the difficulties affecting scientific space exploration.

Choose the correct option

1) (a) and (b) only 2) (a), (b) and (d) only
3) (a), (c) and (d) only 4) (a), (b) (c) and (d) (all)

84 **जर 3200 किलोमीटर उंचीवर गेले असता गुरुत्वरणाची किंमत काय असेल. (जर पृथ्वीवर g ची किंमत 10 असेल.)**

1) 6 m/s^2 2) 4 m/s^2 3) 9m/s^2 4) 12 m/s^2

What will be the value of the acceleration due to gravity if it goes to an altitude of 3200 km? (If g has a value of 10 on Earth.)

1) 6 m/s^2 2) 4 m/s^2 3) 9m/s^2 4) 12 m/s^2

85 **शुष्क बर्फ (Dry Ice) बद्दल खालील विधान लक्षात घ्या, अचुक विधान ओळखा.**

(अ) अतिउच्च दाबाखाली शुष्क बर्फ तयार होतो.
(ब) शुष्क बर्फ म्हणजे स्थायूरुपी ऑक्सिजन होय.
(क) शुष्क बर्फासाठी - 60^0 सेल्सिअस तापमान लागते.

पर्यायी उत्तरे:

1) फक्त (अ) व (ब) 2) फक्त (ब) व (क) 3) फक्त (अ) व (क) 4) (अ), (ब), (क).

Consider the following statement about Dry Ice, identify the correct statement.
(a) Dry ice forms under very high pressure.
(b) Dry ice is oxygen in fixed form.
(c) For dry ice - 600 Celsius is required.

Option Answers:

1) (a) and (b) only 2) (b) and (c) only 3) Only (a) and (c) 4) (a), (b), (c).

86 **खालील विधाने अभ्यासा.**

(अ) हे एक अत्यंत क्रियाशील मुलद्रव्य असल्यामुळे मुक्त अवस्थेत सापडत नाही.
(ब) चांदीसारखा चकचकीत व इतका मुलायम की चाकूने सहज कापला जातो.
(क) पाण्यापेक्षा हलका असल्यामुळे पाण्यावर तरंगतो.
(ड) द्रवित अवस्थेत याचा उपयोग नाभियीक रिऍक्टरमध्ये (atomic reactor) कुलंट (Coolent) म्हणून वापरला जातो.
वरील विधानाची पूर्ती करणारा खालीलपैकी घटक कोणता ?

1) मॅग्नेशियम 2) सोडियम 3) टिन 4) टायटॅनियम

Study the following statements.
(a) It is not found in free state as it is a highly reactive element.
(b) Shiny like silver and soft enough to cut easily with a knife.
(c) It floats on water because it is lighter than water.
(d) It is used in liquid form as a coolant in atomic reactors.
Which of the following elements fulfills the above statement?
1) Magnesium 2) Sodium 3) Tin 4) Titanium

---

87 **जलविद्युत ऊर्जा निर्माण करणाऱ्या प्रणाली करता आवश्यक प्रतिसेकंद पाणी ऊर्जा (P_0) ही खालीलपैकी कोणत्या सूत्राने दिली जाते?**

1) $P_0 = \frac{\text{बल} \times \text{दाब}}{\text{वेळ}}$ 2) $P_0 = \frac{\text{बल} \times \text{वेग}}{\text{वेळ}}$

3) $P_0 = \frac{\text{बल} \times \text{उंची}}{\text{वेळ}}$ 4) $P_0 = \frac{\text{बल} \times \text{घनता}}{\text{वेळ}}$

The required water power per second (P_0) of a hydroelectric power generating system is given by which of the following formulas?

1) $P_0 = \frac{\text{force} \times \text{pressure}}{\text{time}}$ 2) $P_0 = \frac{\text{force} \times \text{velocity}}{\text{time}}$

3) $P_0 = \frac{\text{force} \times \text{hight}}{\text{time}}$ 4) $P_0 = \frac{\text{force} \times \text{density}}{\text{time}}$)

---

88 **प्रतिध्वनी (Echo) कधी ऐकायला येईल.**

1) जर मुळ ध्वनी आणि परावर्तीत ध्वनी यांच्यातील अंतर $^1/_{100}$ सेकंदापेक्षा कमी असेल.
2) जर मुळ ध्वनी आणि परावर्तीत ध्वनी यांच्यातील अंतर $^1/_{10}$ सेकंदापेक्षा जास्त असेल.
3) जर मुळ ध्वनी आणि परावर्तीत ध्वनी यांच्यातील अंतर $^1/_{100}$ सेकंदापेक्षा कमी असेल.
4) जर मुळ ध्वनी आणि परावर्तीत ध्वनी यांच्यातील अंतर $^1/_{100}$ सेकंदापेक्षा जास्त असेल.

When will the echo be heard?
1) If the interval between the original sound and the reflected sound is less than 1⁄100 second.
2) If the interval between the original sound and the reflected sound is more than 1⁄10 second.
3) If the interval between the original sound and the reflected sound is less than 1⁄100 second.
4) If the interval between the original sound and the reflected sound is more than 1⁄100 second.

---

89 **मायोपीया या डोळयाच्या रोगाबद्दल खालील विधाने लक्षात घ्या.**

(अ) या रोगात भिंगाची अभिसारी शक्ती (Converging Power) वाढते.
(ब) बुबुळ लांबट झाल्याने हा रोग होतो.
(क) या आजारानी त्रस्त व्यक्तीचा चष्मा ऋण शक्तिचा असतो.
वरिलपैकी बरोबर नाहीत असे विधान ओळखा.
पर्यायी उत्तरे:
1) फक्त (अ) व (ब) 2) फक्त (ब) व (क) 3) फक्त (अ) व (क) 4) कोणतेही नाही.

Consider the following statements about the eye disease myopia.
(a) Converging power of the lens increases in this disease.
(b) This disease occurs due to elongation of the iris.

(c) The glasses of a person suffering from this disease are of negative power.
Option Answers:
1) (a) and (b) only 2) (b) and (c) only 3) (a) and (c) only 4) None of above.

---

90 **खालील विधानांचा अभ्यास करा.**

(अ) पावसाच्या थेंबाचा आकार गोलाकार होणे.
(ब) पाण्यावर तरंगणाऱ्या मच्छर पाण्याच्या पृष्ठावर तेल टाकताच आत बुडणे.
(क) साबण, डिटर्जेंटकडुन कपड्यांवरील मळ दुर करणे.
वरील प्रक्रियेत खालीलपैकी एक तत्व काग्र करते असे म्हणता येईल.
1) वातावरणीय दाब 2) पृष्ठ तनाव 3) केशिकत्व क्रिया 4) आर्किमिडीज तत्व

Study the following statements.
(a) Round Shape Of Raindrop.
(b) Sinking in floating on water drops oil on the surface of the water.
(c) Removal of soil from clothes by soaps, detergents.
One of the following principles can be said to work in the above process.
1) Atmospheric pressure 2) Surface tension 3) Capillary action 4) Archimedes principle

---

पर्यावरण(Environment)

---

91 **भारतीय काही प्रजाती पुढीलप्रमाणे :**

(अ) वाघ (ब) भारतीय चित्ता
(क) सॅलमेंडर (ड) गीब्बन
(इ) माळढोक (उ) दोनशिंगी गेंडा
वरीलपैकी कोणती/कोणत्या प्रजाती नष्ट झाली/झाल्या आहे/आहेत?
1) फक्त (ब) 2) फक्त (क) 3) फक्त (ड) 4) (ब) आणि (उ)

Some Indian species are as follows:
(a) Tiger (b) Indian cheetah
(c) Salamander (d) Gibbon
(e) Maldhok (u) Two-horned rhinoceros
Which of the above species is/are extinct?
1) (b) only 2) (c) only 3) (d) only 4) (b) and (u)

---

92 **रोगांच्या उपचारासाठी उपयोगी प्रजातींची यादी :**

(अ) विलो वनस्पती (ब) यू वृक्ष
(क) डॉग फिश (ड) वाईन (ॲनसिस्ट्रोक्लॅडस कोरुपेनीस)
(इ) बेडूक (इपिडोबेटीस ट्रायकलर)
वरीलपैकी कोणती/कोणत्या प्रजाती कर्करोगावर उपचारासाठी वापरण्यात येणारे 'टॅक्सॉल' हे रसायन काढण्यासाठी वापरली जाते / वापरल्या जातात ?
1) (अ) 2) (ब) 3) (क) आणि (इ) 4) (ड)

List of species useful in the treatment of diseases:
(a) Willow plant (b) Yew tree
(c) Dog fish (d) Wine (Ancistrocladus corupennis)
(e) Frog (Epidobatis tricolor)
Which of the above species is/are used to extract the chemical 'Taxol' used to treat cancer?
1) (a) 2) (b) 3) (c) and (e) 4) (d)

---

93 **दिल्लीमधील स्मॉग समस्या बाबत जबाबदार असणारे सत्य विधान / ने ओळखा.**

(अ) पंजाब आणि हरियाणा मधील शेतकऱ्याचे ज्वलन
(ब) वाहनांचे प्रदुषण आणि दिवाळीचे फटाके.
(क) बांधकाम आणि संबंधित कामामुळे वाढणारे धुळीचे प्रमाण.
(ड) वाऱ्याचा अल्प वेग, कमी तापमान आणि उच्च आर्द्रता यामुळे प्रदुषकांचे विकिरण अडवले जातात.

पर्यायी उत्तरे :
1) विधान अ आणि ब सत्य असून, विधान क आणि ड असत्य आहेत.
2) फक्त विधान ड सत्य असून, बाकी सर्व विधान असत्य आहेत.
3) विधान ब आणि ड सत्य असुन, विधानअ आणि क असत्य आहेत.
4) वरील सर्व विधाने सत्य आहेत.

Identify the true statement/s that is responsible for the smog problem in Delhi.
(a) Cultivator burning in Punjab and Haryana
(b) Vehicular pollution and Diwali crackers.
(c) Amount of dust raised by construction and related work.
(d) Radiation of pollutants is blocked due to low wind speed, low temperature and high humidity.

Option Answers:
1) Statements A and B are true and statements C and D are false.
2) Only statement d is true, all other statements are false.
3) Statements B and D are true, while statements A and C are false.
4) All the above statements are true.

---

94 **कोणत्या वायुमुळे मुख्यत्वे ओझोन थराचा ऱ्हास होता ?**

1) कार्बन डाय ऑक्साईड 2) नायट्रोजन डाय ऑक्साईड 3) मिथेन 4) क्लोरो फल्युरो कार्बन

ISO 9001-2015

Which gas mainly causes depletion of ozone layer?
1) Carbon Dioxide 2) Nitrogen Dioxide 3) Methane 4) Chloro fluoro carbon

---

95 **UNEP च्या नियमाप्रमाणे खालील प्रदूषक आणि त्यांच्या माध्यमांच्या जोड्या जुळवा:**

	प्रदूषक		**माध्यम**
(अ)	नायट्रोजन ऑक्साईड	I.	समुद्र
(ब)	पेट्रोलियम हायड्रोकार्बन	II.	अन्न
(क)	फ्लोराइड	III.	हवा
(ड)	मायकोटॉक्सिन्स	IV.	स्वच्छ पाणी

पर्यायी उत्तरे :
अ ब क ड

1)	I	II	III	IV
2)	IV	III	II	I
3)	III	I	IV	II
4)	III	I	II	IV

Match the following pairs of pollutants and their media according to UNEP rules:

	pollutant		**medium**
(a)	Nitrogen oxide	I.	the sea
(b)	Petroleum Hydrocarbon	II.	food
(c)	Fluoride	III.	the air
(d)	Mycotoxins	IV.	clean water

Option Answers:

	A	B	C	D
1)	I	II	III	IIV
2)	IV	III	II	I
3)	III	I	IV	II
4)	III	I	II	IIV

---

96 **हरितगृह वायुच्या परिणामाच्या संदर्भात विधाने**

(अ) 1970 पर्यंत आपल्या पृथ्वीचे 100 वर्षांत 1^0 से. ने तापमान वाढत होते.
(ब) गेल्या 20 वर्षात आपल्या पृथ्वीचे दर 100 वर्षांत 10^0 से. ने तापमान वाढत आहे.
(क) जगाच्या निरनिराळ्या भागातील बहुतेक हिमनद्या मागे सरकत आहेत.
(ड) एल नीनोची वारंवारीता व परिणामाची तीव्रता वाढत आहे.

वरील विधानां पैकी कोणते/कोणती विधाने बरोबर आहेत?

1) फक्त (अ) आणि (ब) बरोबर
2) फक्त (क) आणि (ड) बरोबर
3) फक्त (ब) बरोबर
4) फक्त (अ), (क) आणि (ड) बरोबर

Statements regarding the greenhouse gas effect
(a) Upto 1970 Our Earth Temprature was rising 1^0 C in 100 Years.
(b) In Last 20 Years Earth Temprature is increasing by 10^0C in 100 Years.
(c) Most of the glaciers in different parts of the world are retreating.
(d) The frequency and intensity of El Niño is increasing.
Which of the above statement(s) is/are correct?
1) Only (a) and (b) are correct
2) Only (c) and (d) are correct
3) Only (b) is correct
4) Only (a), (c) and (d) are correct

---

97 **फॉरेस्ट रिसर्च इन्स्टिट्युट बाबतच्या खालील विधानांचा विचार करा:**

(अ) तिची स्थापना 'ब्रिटीश इंपेरिअल फॉरेस्ट स्कूल' म्हणून 1906 मध्ये करण्यात आली होती.
(ब) 1947 मध्ये इंपेरिअल फॉरेस्ट रिसर्च इन्स्टिट्युट म्हणून पुनर्स्थापना करण्यात आली.
(क) ती उत्तराखंडमध्ये देहरादून येथे आहे.
(ड) 1991 मध्ये तिला अभिमत विद्यापिठाचा दर्जा देण्यात आला.

वरीलपैकी काणते/कोणती विधाने बरोबर आहेत?

1) फक्त (अ) व (क)
2) फक्त (ब) आणि (क)
3) फक्त (क) आणि (ड)
4) फक्त (अ), (क) व (ड)

Consider the following statements about the Forest Research Institute:
(a) It was established in 1906 as 'British Imperial Forest School'.
(b) Re-established in 1947 as Imperial Forest Research Institute.

(c) It is located in Dehradun in Uttarakhand.
(d) In 1991 it was granted the status of Abhimat Vidyapitha
Which of the above statements is/are correct?
1) (a) and (c) only 2) (b) and (c) only 3) (c) and (d) only 4) (a), (c) and (d) only

---

98 **डब्ल्यू डब्ल्यू एफ (WWF) या आंतरराष्ट्रीय संघटनेचे बोधचिन्ह (Logo) काय आहे ?**

पर्यायी उत्तरे :
1) रेड पांडा 2) आफ्रिकन हत्ती
3) मोठा पांडा 4) चित्ता

What is the logo of WWF?
Option Answers:
1) Red Panda 2) African Elephant
3) Giant Panda 4) Cheetah

---

99 **पुढील प्रकल्प ज्या क्रमाने सुरु करण्यात आले तो क्रम सांगा:**

(अ) सिंह प्रकल्प (ब) व्याघ्र प्रकल्प
(क) मगरमच्छ (ड) गेंडा संवर्धन प्रकल्प
पर्यायी उत्तरे :
1) (ब), (अ), (क), (ड) 2) (अ), (ब), (क), (ड)
3) (ब), (अ), (ड), (क) 4) (अ), (ब), (ड), (क)

State the order in which the following projects were started:
(a) Lion project (b) Tiger project
(c) Crocodile (d) Rhino Conservation Project
Option Answers:
1) (b), (a), (c), (d) 2) (a), (b), (c), (d)
3) (b), (a), (d), (c) 4) (a), (b), (d), (c)

---

100 **खालील विधानाचा विचार करून सत्य विधान ओळखा.**

विधान (अ) : आलिव्ह रिडले हे एक जगात मुबलक असणारे सागरी कासव आहे
विधान (ब) : आलिव्ह रिडले या कासवाच्या पाठीवर बदामी रंगातील हृदयाच्या आकाराचे कवच आहे.
विधान (क) : आलिव्ह रिडले हे कासव सागरातील मध्यभागीच फक्त वास्तव्य करते.
विधान (ड) : आलिव्ह रिडले हे कासव अंड्याद्वारे प्रजनन करत नाही.
पर्यायी उत्तरे :
1) विधान (अ) आणि (ड) सत्य, असुन विधान (ब) आणि (क) असत्य आहेत.
2) विधान केवळ (क) असत्य असून बाकी सर्व विधाने सत्य आहेत.
3) विधान (अ) आणि (ब) सत्य असून विधान (क) आणि (ड) असत्य आहेत.
4) विधान केवळ (ड) सत्य असून बाकी सर्व विधाने असत्य आहेत.

Identify the true statement by considering the following statement.
Statement (a) : The Olive Ridley is one of the most abundant sea turtles in the world
Statement (b) : The Olive Ridley turtle has a brown heart-shaped shell on its back.
Statement (c) : The olive ridley turtle lives only in the middle of the ocean.
Statement (d) : The Olive Ridley tortoise does not reproduce through eggs.
Option Answers
1) Statements (a) and (d) are true and statements (b) and (c) are false.
2) Statement (c) only is false and all other statements are true.
3) Statements (a) and (b) are true and statements (c) and (d) are false.
4) Statement (d) only is true and all other statements are false.

ISO 9001-2015

सूचना माहितीस्तव - (पृष्ठ 1 वरून पुढे ....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यक्तिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदारवर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे. असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम - 82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/ किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ सपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षाकक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग - 1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न (माहितीस्तव)

प्र. क्र. 101. **'गुलामगिरी' हे पुस्तक कोणी लिहले आहे ?**

1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर 2) गो.ग. आगरकर

3) महात्मा फुले 4) राजा राममोहन रॉय

ह्या प्रश्नाचे उत्तर "(3) महात्मा फुले " असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 101. ① ② ● ④

अशा पध्दतीने प्रस्तुत प्रश्नपुसस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तर - क्रमांक तुम्हाला स्वतंत्र्यरीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्यात त्या प्रश्नपक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळया शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK.

ISO 9001-2015

लक्ष्य करिअर अकॅडमी

मो. 7887878001/7887878002

2024

संच क्र. C

Test No. : 03

प्रश्नप्रत्रिका क्रमांक

BOOKLET NO. 202403

वेळ : 2 (दोन) तास

एकूण प्रश्न : 100

एकूण गुण : 200

राज्यसेवा (MPSC) पूर्व सराव

GS Paper - 1

सराव पेपर क्र . 03

Question No	Answer	Question No	Answer	Question No	Answer	Question No	Answer
1	1	26	3	51	4	76	4
2	2	27	1	52	2	77	1
3	3	28	1	53	4	78	2
4	1	29	2	54	1	79	1
5	4	30	3	55	4	80	2
6	1	31	4	56	3	81	1
7	2	32	3	57	4	82	1
8	4	33	2	58	2	83	4
9	1	34	1	59	4	84	4
10	2	35	3	60	1	85	3
11	1	36	4	61	4	86	2
12	4	37	4	62	1	87	3
13	3	38	1	63	3	88	2
14	4	39	4	64	4	89	4
15	4	40	3	65	2	90	2
16	1	41	2	66	3	91	4
17	3	42	4	67	2	92	2
18	2	43	3	68	4	93	4
19	2	44	1	69	1	94	4
20	1	45	2	70	1	95	3
21	1	46	2	71	3	96	4
22	2	47	2	72	1	97	3
23	4	48	3	73	4	98	1
24	1	49	4	74	2	99	2
25	3	50	3	75	3	100	3

ISO 9001-2015